

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.186,
Wien št. 105.241.

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

JUTRO

Položaj ob Saari

Ko se je letos pri Društvu narodov dosegel znani sporazum med Nemčijo in Francijo o izvedbi saarskega plebiscita, so bili zlasti italijanski listi polni hvale, češ da se bo po zaslugi Italije, ki je za sporazum posredovala, odločilno ljudsko glasovanje vršilo objektivno in brez teorija od katerikoli strani.

Poznavalci razmer, posebno oni, ki so malo globlje pogledali v agitacijske in borbene metode hitlerjevske Nemčije, pa so že takrat dvomili, da bi se borba za Posaarje vršila tako gladko, zlasti v sedanjih razmerah, ko si velik del saarskega nemštva prav nič ne želi pod Hitler-Göringov jarem in tedaj propagandna z zgolj nacionalnimi gesli ne bo opravljena. Kako pa zna nacionalni socializem upadajoče navdušenje za »vistosmerjeno« domovino umetno »podpreti«, se je v Nemčiji že večkrat videlo, posebno ob volitvah in javnih glasovanjih.

Ze danes, ko nas loči od saarskega plebiscita še več mesecev, se vidi, da so imeli skeptiki prav, ker se že zdaj vedno intenzivneje opažajo znaki nasilja. Spopadi med »nemško fronto« in njenimi nasprotniki so na dnevnem redu. Mednarodna policija ima polne roke dela in je izpostavljena velikim nevarnostim, kakor je pokazal te dni reverzski napad na komisarja Machtsa, ki pa ni osamljen. Časopisje »nemške fronte« je postalo tako agresivno, da je moral predsednik vladne komisije poseči po izrednih ukrepih. Končno se je razkrila še na široko razpletena špijska organizacija, ki je bila tem bolj opasna, ker je bilo vanjo zapletenih več upravnih in policijskih služb, ki so se podali v hitlerjevo službo. Vse to so znane stvari in omenjamo jih le na kratko kot vidno znamenje, pod kakimi aspicijami se bo po vsej priliki vršil saarski plebiscit. Vsekakor dobiva saarsko vprašanje vedno večjo aktualnost in se utegne razviti v kočljiv in opasen problem, ki na njem ne bosta zainteresirani samo Francija in Nemčija, nego vsa Evropa.

Saarska kotlina je majhen kos zemlje ob francoski meji. Obsega samo 1882 kvadratnih kilometrov, vendar je izredno gosto obljuden, saj znaša število prebivalcev 830.000. Ze ta naseljenost kaže na veliki gospodarski pomen ozemlja, ki leži v njegovih bogatih prirodnih zakladih in izredno razviti industriji. Prebivalstvo je po večini nemške narodnosti in če bi šlo samo za vprašanje etnične pripadnosti ali za izpoved narodnosti in jezika, bi bila odločitev, kam naj Posaarje pripada, dokaj enostavna. V versailleski mirovni pogodbi se je morala Nemčija odreči svoji suvereniteti nad Posaarjem v prilog Društva narodov, vendar z omejitvijo, da bo po 15 letih saarsko prebivalstvo z ljudskim glasovanjem končno odločilo o svoji državni pripadnosti. Ta doba se zdaj nagiblje h koncu.

Društvo narodov je poverilo upravo posebni vladni komisiji, ki ima zakonodajno in izvršilno moč. Ta komisija sestoji iz petih članov, izmed katerih je eden Francoz, drugi saarski domaćin, ostali pa so zastopniki drugih, nemških držav, in sicer predsednik Anglež G. G. Knox, Finec v. Ehrenroth in Jugoslovčan dr. Jovičić. Za politično in javnopravno ureditev je bil izdan poseben »saarski statut«, s katerim sta bili ustanovljeni in vladni komisiji prideljeni dve posvetovalni instituciji, izdelni svet in takozvani študijski komitet (Comité d'études). Slednjo ustanovo, obstoječo iz 8 članov, imenuje vladna komisija, dočim izhaja tridesetčlanski deželni svet iz volitev, za katere velja splošna, enaka in neposredna volilna pravica za vse saarske pripadnike, ki so dovršili dvajseto leto.

Ker je ta starostna meja predvidena tudi za glasovanje pri plebiscitu, dopušča razdelitev mandatov po strankah do gotove meje presoje, kako se utegne ob kolikor toliko normalnem razvoju razviti razmerje glasov pri plebiscitu samem. Pri zadnjih splošnih volitvah leta 1932 so pripadli mandati posameznim strankam takole: centrum 14, komunisti 8, socialni demokratje 3, nacionalni socialisti 2, nemško-saarska ljudska stranka 2 in gospodarska stranka 1.

Deželnemu svetu mora vladna komisija po statutu predložiti svoje zakone in navedbe, ni pa vezana na njegovo odobritev.

Sodna organizacija se je ohranila, kakor je bila pred vojno, le najvišji sodni dvor je bil internacionalno sestavljen. Izmed treh senatnih predsednikov sta dva Švicarja, tretji pa je Francoz. Vojaske obveznosti ni.

Gospodarski pomen Posaarja leži v njegovih premogovnikih in v železni industriji. V času, ko so se sklepale mirovne pogodbe, je bilo v deželi 30 premogovnih obratov; 26 izmed njih je pripadalo pruskemu državnemu zakladu. Po saarskem statutu je postala lastnica vseh premogovnikov francoska država. Če plebiscit odloči za Nemčijo, bo morala le-ta lastninsko pravo od Francije odkupiti, in sicer po ceni, ki jo bo določilo razsodišče treh izvedencev, določenih od vsake stranke in Društva narodov. Naravno je, da je skušala Francija v zadnjih 15 letih saarsko kotlino kar najtesneje privezati nase, kar je bilo

AVSTRIJSKA VLADA

OSTRO OBTOŽUJE NEMČIJO

Senzacionalen radijski govor šefa državne propagande, ki dokazuje, da je bil upor organiziran iz Nemčije

Dunaj, 1. avgusta. d. Komisar za propagando Adam je imel sredi 2. avgusta govora na radiju, v katerem je izjavil, da je prišel v roke oblastem dokument, ki pojasnjuje dogodke preteklega tedna. Dokument baje dokazuje intimne zveze avstrijskih revolucionarjev z narodno-socialističnimi krogi v Nemčiji. Adam je med drugim navajal:

V sredo ponoči nekaj ur po umoru kancelarja Dollfusa, so v zgornjeavstrijskem mestu Kollerschlagu ustavili neznanega človeka, ki se je legitimiral kot hotelski tajnik Franc Hell iz Monakovega. V njegovem nemškem potnem listu je bil zabeležen trajni vizum brez takse za potovanje v Avstrijo. Pri preiskavi so našli pri njem šifrirane brzojavke, ki se niso povsem raztolmačene. Ena izmed njih je imela naslednjo vsebino: »Rintelen... kancelar. Rintelen se pogaja, novi vzorci pribora med potjo, ne pride več v poštev.« V njegovih čevljih so našli papirje s točnimi navodili za zadržanje narodnih socialistov v Avstriji v primeru padca Dollfusove vlade. Iz tega dokumenta je razvidno, da bi se moral na izdano geslo »Sommerfeste« izvršiti najprej neoborožen pohod, ki naj bi se izpremenil v primeru odpora državne oblasti v oboroženo vstajo. Geslo za drugi primer se je glasilo »Preiss schiesse« z odgovorom »Italienische Nacht«. Hell je izjavil da je dobil te spise v Passau in da bi jih moral oddati v Linzu na poste restante. Kot plačilo za to delo je prejel 530 šilingov.

Dokument vsebuje več točk in pravi: Obstaja možnost, da bo Dollfusova vlada prisiljena k odstopu. Imenovana bo nova vlada ali pa se bo razvila borba za nasledstvo. V vsakem primeru bo nastal za nekaj časa nekaj vakuum. Eksekutiva se ne bo več pookorila stari gardi, imela pa tudi ne bo nobenih odredb nove vlade, zaradi česar bo v svojih sklepih in delu ohranjena.

Ta čas se mora historistiki. Na vest o Dollfusovem odstopu morajo napadalniki oddeleki povsod samostojno podvzeti neoborožene propagandne pohode, odločno demonstrirati za nove volitve, v resnici pa takoj zasesti v glavnih deželnih mestih in na sedežih okrajnih glavarstev javna poslopja ter urade in prevzeti oblast. Pristojni vodje napadalnih oddelekov naj v vsaki deželi takoj izda proglas, da je prevzel kot deželni glavar javno oblast. Eksekutivi mora izdati v tem smislu energična povelja. Geslo pri tem naj bo: »Svobodna samostojna Avstrija, prav tako neodvisna od Nemčije kakor Italija, toda vzpostavitev resnično ustavnih zakonitih razmer.« Pri tem se ne sme zavzeti stališče glede na morebitno imenovanje novega zveznega kancelarja. Ta se naj ignorira tako da bo na videz še vedno dvomljivo, ali se je prevzem oblasti izvršil s njegovim pristankom.

Če bo nekaj ur po Dollfusovem odstopu novi zvezni kancelar, ki se ne bo imel vajeti trdno v rokah, prejel iz vseh dežel poročila, da so napadalniki oddeleki prevzeli oblast, se ne bo sam lahko odločil, da bi poslal eksekutivi proti nam. Na drugi strani ne bo eksekutiva samostojno postopala proti nam, temveč bo čakala na povelja. Nastati moreta samo dve možnosti. Nova vlada bo priznala narodno-socialistični prevrat ter se bo vdala ali pa bo nastal več ali manj smotren odpor proti nam. V tem primeru se napadalniki oddeleki ne smejo zadovoljiti s propagandnimi pohodi in mirno zasebno vladnih postopki, temveč se morajo boriti z vsemi sredstvi za prevzem oblasti. Če se nam bo na ta način posrežilo priboriti dežele, se Dunaj sam ne bo mogel več ustajati, temveč bo moral slediti.

Izvedba naj bo v podrobnosti naslednja a) Na vest o padcu vlade odredi vsak krajevni vodja napadalnih oddelekov propagandni pohod v uniformi ali vsaj z oznaki na rokavih. Orožje naj se nosi skrivaj. b) Ta pohod se prevrže nenadno v zasebno javnih poslopih na katerih se ima izobešiti hakenkruzlerska zastava. c) Izdajo naj se proglasi novih deželnih glavarjev oziroma pristojnih okrajnih glavarjev. d) Proglasi naj vsebujejo amentije za vse politične prestopke; za vse one, ki so izgubili državljanstvo in ki so pobegnili v inozemstvo. e) V izvajanju tega odloka se imajo takoj osvoboditi vsi politični ječniki. f) Vodnijo nam nasprotno osebnosti naj se takoj aretirajo, pri odpora pa napravijo neškodljive.

tem lažje, ker je od leta 1925 dalje prodajena francoski carinski upravi. Trgovske zveze so ostale sicer tudi z Nemčijo precej živahne, vendar v tem pogledu Francija odločno prevladuje.

Na svojo gospodarsko privlačnost in na svoj vpliv kot največja delodajalka se Francija glede svojih plebiscitnih izsledkov najbolj zanaša. Seveda pa v zadnjem času dela za Francijo tudi politični razvoj. Ko bi vladale še danes iste razmere, kakor v času Versailles, bi se na francoski uspeh resno sploh ne moglo misliti. Odkar pa je v Nemčiji za vladal Adolf Hitler, se je list obrnil. V saarskem prebivalstvu prevladuje delavski element. Delavske organizacije socialnih demokratov in centra sta so številčno močne in disciplinirane. Tudi komunisti imajo trdne postojanke.

Vendar marksistična levica še ni pomenjala resne nevarnosti za nemško stališče, dokler je centrum stal trdno na nemški strani. V tem slučaju bi se bilo moglo tudi v marksističnih vrstah ope-

proti rdečkarjem naj obstoja nevtralnost, dokler nam ne bodo škodovali. g) V primeru odpora ali borbe za oblast naj se porušijo vsa poročevalna in prometna sredstva. h) Oboroženemu spopadu s policijo in orožniki se je čim dalj je mogoče izogibati, kjer pa bo potreben, naj se postopa s skrajno energijo. Izogibati se je bojov z vojaštvom, kjerkoli je mogoče. Organ eksekutive naj se, v kolikor se podre in se zde zanesljivi, na novo potrdijo v službi ter opremijo s hakenkruzlerskimi znaki na rokavih.

Če bi bila kje proglašena smrtna obsoda po prekem sodu proti komu izmed naših, je treba poskusiti presenetljivo osvobojenje ječnika z zvijačo ali s silo. Storilci naj na to nemudoma izginejo.

Zvezni komisar za propagando je v svojem govoru nadalje poudarjal, da navedeni dokument demantira trditve, po kateri gre zgolj za notranjo politično zadevo Avstrije, ker so ga našli pri bavarskem tajnem kurirju, ki je pravkar prišel preko meje. Obenem je dokaz, da je bila državna oblast po načrtu izvajana k oboroženi borbi.

Hitlerjevci še vedno demonstrirajo

Dunaj, 1. avgusta. p. Neposredno pred obsejanjem na smrt obsojenih morilcev Dollfusa, Planette in Holzweberja, so narodni socialisti na Dunaju z neverjetno spretnostjo v najkrajšem času naravnost zasuli vse mesto z letaki. Policija je mogla aretirati samo par raznašalcev letakov, po večini znanih osetnih poslopačev in otrok ki so izjavili, da so dobili letake od neznanca, da jih za dobro nagrado, ki jim je bila v naprej izplačana, razdele po ulicah, ne da bi vedeli za njihovo vsebino. V letakih pozivajo narodni socialisti kancelarja Schuschnigga, naj sklene mir s hitlerjevci in vodi v bodoče prijateljsko politiko z Nemčijo. Na predsednika Miklasa apelirajo, naj izpusti zaprtoga rimskega poslanika dr. Rindelena, ki je primernejša oseba za vodstvo pogajanj z Nemčijo. Rintelenu naj se poveri mandat, da sklene definitivni mir z Nemčijo.

Letaki so izzvali v vladnih krogih silno vznemirjenje. Glede dr. Rintelena izjavljajo, da je bil on brez dvoma zapleten v zaroto proti Dollfusovemu režimu. V tej akciji vidijo samo manever za rešitev Rintelena pred bžko kaznijo, ki ga čaka. Letaki so napravili tudi v javnosti globok vtis, ker jih smatrajo za dokaz, da imajo hitlerjevci na Dunaju še vedno dobro izvedeno tajno organizacijo, ki lahko povzroči še mnogo vznemirjenja.

Smrtna sodba v Inomostu

Inomost, 1. avgusta. g. Vojaško sodišče je v grobni tišini ob 16.25 popoldne proglasilo sodbo v razpravi proti Frideriku Wurnigu in elektroinženjerju Meyerju. Wurnig je bil zaradi umora obsojen na smrt na vešalji, Meyer pa zaradi veleizdaje na 20 let ječe. Oba obtožena sta bila obdožena, da sta dogovorno dne 25. julia ob pol 3. popoldne zavratno ustrelila policijskega direktorja dr. Hickla v Inomostu. Wurnig je bil takoj obesen.

Senzacionalne aretacije

Celovec, 1. avgusta. d. Bivši deželni glavar Kernmajer, predsednik Landbunda na Koroskem, je bil aretiran ter izročen deželnemu sodišču.

Dunaj, 1. avgusta. d. Uradno poročajo, da so deželne oblasti sodnega svetnika dr. Guntrama Wengera, ki je bil dodeljen okrajnemu sodišču v prvem dunajskem okraju, izročili zaradi izjav veleizdajalskega značaja deželnemu kazenskem sodišču.

Dunaj, 1. avgusta. č. V provinci so aretirali bivšega voditelja socialno-demokratske stranke dr. Karla Rennerja. Dr. Renner, ki je bil aretirán svojčas zaradi februarskih dogodkov, je bil pozneje izpuščen iz zapora. Vzrok sedanje njegove aretacije ni znan.

Javni nameščenci ne dobe plač, če niso zanesljivi

Dunaj, 1. avgusta. d. Zvezni kancelar je odpisal na vse podrejene oblasti okrožnico, na podlagi katere se morajo s 1. avgustom ustaviti izplačila prejemkov vsem državnim nameščencem, ki so osumljeni, da so kakorkoli sodelovali pri zadnji ustaji na-

rirati z apлом na narodno zavest. Ker pa se Hitlerjev konflikt z nemškimi katoliki vedno bolj zaostruje, to ni moglo ostati v Posaarju brez posledic, in res se je nedavno ustanovila nova stranka, ki je odločno zavzela stališče za ohranitev oziroma podaljšanje mednarodne uprave. Ta preokret je tem pomembnejši, ker so tri četrtine saarskega ljudstva katoliške veroizpovedi.

Za glasovanje tudi ni brez pomena, da so se zadnje dni saarski socialisti in komunisti združili v enotno »svobodno fronto«, ki odločno odklanja vrnitev pod Hitlerja, 30. junij je položaj za Nemčijo še poslabšal.

Poraz v posaarskem plebiscitu bi bil za prestiz hitlerjevskega režima strahovit udarec. Zato ni dvomiti, da bodo narodni socialisti napeli vse sile, za izsilijo zmago. To pa obeta največjo brezobzirnost nemške agitacije in propagande, ki itak ni navajena izbirati sredstev. Vsekakor bodo plebiscitni dnevi zelo kritična doba za Evropo.

rodnih socialistov. V dvomljivih primerih se imajo informirati pri lokalnih varnostnih oblasteh. Enake ukrepe imajo izvesti tudi deželne in občinske oblasti. Kakor nadalje uradno poročajo, so bivšemu rimskemu poslaniku dr. Rintelenu, dvornemu svetniku Otonu Steinhäuslu ter višjemu policijskemu komisarju Leonu Gotzmannu zadržali dve tretjini njihovih službenih prejemkov.

Pariz, 1. avgusta. č. »Journal des Debats« se bavi v svoji včerajšnji številki z zadnjim posetom Jugoslovenskega in rumunskega poslanika pri zunanjem ministru Barthouju. List trdi, da so se na tem sestanku vršili zelo važni razgovori o zadržanju Francije in Male antante glede na najnovejšo dogodke v Avstriji. Ugotovljeno je bilo soglasno stališče Francije in Male antante v pogledu bodočega zadržanja glede Avstrije. Barthou ter poslanika Jugoslavije in Rumunije so bili mnenja, da je treba mirno čakati na nadaljnji razvoj dogodkov in da ni umestna nobena posebna akcija. Tudi Mala antanta je v tem pogledu popolnoma enotna in bo nastopala solidarno. Zunanji ministri Barthou je izrazil svoje zadovoljstvo, ker se Jugoslavija, Ru-

Francija in Mala antanta soglasne glede Avstrije

Počakale bodo na nadaljnji razvoj dogodkov — Hitlerjevski teror pride pred Društvo narodov

munija in Češkoslovaška v tako kritični mednarodnih dogodkih popolnoma strinjajo. Obenem so razpravljali na sestanku tudi o zadržanju Italije glede na dogodke v Avstriji. Kar so tice koncentracije italijanskih čet ob avstrijski meji, sta Francija in Mala antanta popolnoma mirni, ker sta povsem prepričani, da je bil to samo potreben ukrep opreznosti. Nobenega dvoma ni, da ne bi Italija nikdar podvzemala v Avstriji kake odločitve in samostojne akcije. Na koncu je zunanji ministri Barthou izrazil upanje, da se bo dosegel sporazum in vprašanje avstrijske neodvisnosti, dočim bo zadeva narodno-socialističnega terorja hrčkone spravljena pred Društvo narodov ter tamkaj likvidirana na miren način.

Za Hindenburga ni rešitve

Zdravniki nimajo več upanja, da bi ga ohranili pri življenju — Ugibanje o Hindenburgovem nasledniku

Berlin, 1. avgusta. g. Državni kancelar Hitler se je dopoldne, potem ko je telefonično govoril s profesorjem Sauerbruchom, odločil, da bo z letalom odpotoval na grad Neudeck k bolniški postelji umirajočega državnega predsednika. Prof. Sauerbruch je izjavil Hitlerju, da je stanje Hindenburga tako resno, da mu svetuje, naj pride takoj osebno v Neudeck, če ga hoče še dobiti živega.

Zdravniški bulletin ugotavlja, da je bil Hindenburg opoldne še pri zavesti, vendar pa je upanje, da bi ga ohranili pri življenju, zmerom manjše, dasi je telesna konstitucija državnega predsednika zelo odprna in je bilo posebno sroce do zadnjih dni še zelo krepko. Bolnik že nekaj časa ni žvilgal dovoljno hrane, tako da je telo tudi zaradi tega znatno opešalo. Ob bolniški postelji državnega predsednika je stalno njegov sin polkovnik Oskar Hindenburg s soprogo, večkrat pa so ga obiskali tudi nečaki.

Na odločilnih mestih označujejo govorice, češ da je Hindenburg narekoval politično oporoko in želje glede svojega naslednika, kot proste kombinacije, ki nimajo nobene stvarne vrednosti. Po privatnih informacijah, katerih potrditve razumljivo ni bilo mogoče dobiti, pa bo državni kancelar Hitler do izvolitve novega predsednika prevzel funkcije državnega predsednika. Po dosedanjih ustavnih določbah bi prešle predsednične dolžnosti začasno na predsednika vrhovnega državnega sodišča, toda verjetno je, da bodo to pot te ustavne določbe razveljavljene.

Zagonetni varnostni ukrepi v Neudecku

O dogodkih na gradu Neudeck krožijo najrazličnejše govorice. Grad Neudeck je zastražen od dveh polkov državne brambe in popolnoma odrezan od zunanje sveta. Nihče ne sme v bližino grada. Vojaštvo je daleč zaprlo vse vhodne ceste z močnimi stražami, med katerimi krožijo stalno patrolje, tako da je popolnoma nemogoče prekorčiti to mrežo. Vsakogar, ki se približa okoličnemu gradu, primejo in zasilijo. Tudi v Berlinu ne vedo o dogodkih na gradu Neudeck nič točnega. Ker so vse vesti strogo pod kontrolo, sploh ne ve nihče, kaj se prav za prav godi na predsedniškem gradu.

Ob 18.20 je bil o zdravstvenem stanju Hindenburga izdan naslednji zdravniški bulletin: Bolezen državnega predsednika se je še bolj poslabšala. Bolnik izgublja zavest in tudi srce popuša.

Izredni varnostni ukrepi tudi v Berlinu

Berlin, 1. avgusta. č. Danes so bili v Berlinu izvršeni obsežni varnostni ukrepi. Policija je bila v alarmni pripravljenosti ter oborožena s karabinkami. Kancelar Hitler je na letališču v Stackemu inspiciral dopoldne vojaštvo. Današnje varnostne ukrepe v Berlinu ter ostalih mestih, zlasti pa v Hamburgu spravljaio v zvezo s prvim avgustom, ki so ga proglasili komunisti za dan protesta proti vojni. Med tem so se v Ber-

Nemški demanti

Zagreb, 1. avgusta. n. Nemški konzulat v Zagrebu je glede na pisanje nekaterih inozemskih listov, da so iz Avstrije v Jugoslavijo pobegli narodni socialisti prejel iz Ljubljane 5000 kg svinjine in tudi denar od nemških konzulatov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, objavil izjavo, v kateri označuje te trditve za neresnične, češ, da niso begunci prešli od nemških konzulatov nobene podpore in da nimajo z njimi tudi nobene zveze. (V Ljubljani nemškega konzulata sploh ni. Op. ured.)

Agreman za Papena

Berlin, 1. avgusta. AA. V dobro poučenih krogih trde, da bo avstrijska vlada v četrtek dala agreman za imenovanje v Papna in da v nasprotju s pisanjem nekkih inozemskih listov nima namena navezati to imenovanje na kakršnekooli pogoje politične

linu razširile vesti, da je strogopripravljeno policije v zvezi z nastopom službe berlinskih napadalnih oddelekov, ki veljajo v Nemčiji kot najbolj nezanesljivi.

Onemoglost od ure do ure narašča

Neudeck, 1. avgusta. AA. Davišnji bulletin o Hindenburgovem zdravstvenem stanju pravi: Vzlic mirno prespani noči splošna onemoglost čedalje bolj narašča. Hindenburg je popolnoma pri zavesti in brez vročine, le utrip žile pojema.

Ob 12.20 je bilo stanje isto kakor davi. Predsednikove duševne moči so neokrnjene. Okoli polodne je predsednik nekoliko jedel.

Pariz, 1. avgusta. AA. Havas poroča iz Berlina: Hindenburgove smrti je pričakovati vsak trenutek.

Hindenburg v agoniji

Berlin, 1. avgusta. g. Ob 22. Zadnje vesti z gradu Neudecka vedo povedati, da je državni predsednik Hindenburg v agoniji in je treba računati s tem, da bo smrt nastopila v teku ene ure.

Hitler ob bolniški postelji

Berlin, 1. avgusta. AA. DNB poroča: Kancelar Hitler je danes obiskal predsednika Hindenburga in izrazil ob njegovi bolniški postelji svoje iskrene želje in želje vsega nemškega naroda, da bi sivolasi državnik ozdravel.

Najresnejši kandidati

Pariz, 1. avgusta. AA. Po najnovejših Havasovih vesteh iz Berlina navajajo tamonjni politični krogi popoldne kot najresnejše kandidate za predsednika nemške države po Hindenburgovi smrti maršala Mackensena, generala Eppa in podkancelarja Papena. General Mackensen bo najbrže izpadel, ker je prestar. Verjetnejša je kandidatura generala Eppa, ki uživa velike simpatije. Edinc zaupanje starega predsednika Hindenburga pa ima podkancelar Papen, ki ga podpirajo desničarski katoliški krogi.

Usodni trenutki za Nemčijo

Pariz, 1. avgusta. č. Francoski listi z lo izbrpno razpravljajo o vprašanju morebitne nove volitve državnega predsednika v Nemčiji. Kakor poroča »Matin«, lahko nastopijo ob smrti Hindenburga usodni trenutki za Nemčijo. V borbi za predsedniško mesto bodo ostro udarila skupaj nasprotna mnenja. Kakor pri vseh političnih borbah v sedanji Nemčiji, se bo tudi v tej vršilo obračunavanje le med malim številom ljudi z izključitvijo širokih množic. Kot zelo verjetno označuje berlinski dopisnik »Matinac« veš, da je Hindenburg v svojem političnem testamentu označil kot najprimernejšo osebo za svojo naslednika dolgoletnega generala nemške voiske. Tudi »Journal« piše, da se govori kot povsem gotovo o generalu kot bodočem predsedniku nemške republike. Možnost, da bi Hitler sam postal državni predsednik, berlinski dopisniki francoskih listov izključujejo ter pričakujejo nasprotno, da bo prišlo do izvolitve osebe, ki je povsem vdana Hitlerju. V berlinskih diplomatskih krogih računajo tudi z možnostjo monarhističnega prevrata v primeru Hindenburgove smrti.

Pred glavno skupščino CMD

Problem podružnic — Potreba živahnijšega dela Zakaj ni več mecenov — Velike naloge letošnje skupščine

Čez dober mesec bo letošnja glavna skupščina CMD. Ob tej priliki nam je odlični narodno-obrambni delavec s severne meje, ki se je že večkrat oglasil v našem listu, poslal naslednja, uvaževanja vredna izvajanja:

Kakor objavlja družbino vodstvo, se bo vršila letošnja glavna skupščina Ciri- i- Medodove družbe 12. septembra na Vrhniki. Važno se nam zdi opozoriti na skupščino, ki se sedaj, ker nas uči izkušnje zadnjih let, da je treba zborovanje skrbno pripravljati, ako naj ne bo glavni zbor naše najvažnejše narodno-obrambne organizacije samo gola društvena formalnost. Doživeli smo zlasti v zadnjem letu nekaj razveseljivih znamenj, da se je začelo pri nas zanimanje za narodno-obrambno delo vendarje nekoliko dvigniti. Pravega, svežega življenja sicer še ni mogoče konstatirati, tajni pa se ne more, da ljudstvo samo, zlasti ob naših mejah, občuti potrebo po obnovi in kiliče po koncentraciji nacionalnega področnega dela. Stvar osrednjega vodstva bo, da izkoristi ugodno razpoloženje in vzame zopet iniciativo v svoje roke; vidni uspehi, ki bi nam jih bilo tako krvavo treba, ne bodo izostali.

V tem trenutku n. s. na mestu prekrimljenosti. Recimo si odkrito, da smo kolikor toliko krivi vsi, in primamo zares za delo, namesto da bi o delu in njega potrebi samo govorili.

Skupščina v Slovenski Bistrici pred dvema letoma je v marsikaterem oziru pokazala pot. Živahna in stvarna diskusija, ki se je nepravilno in nepričakovano razvila, je morala merodajne činitelje prepričati, da je v narodnih krogih še vedno dovolj smisla za podrobno delo in da bi se delavci našli, če bi bilo dovolj dobre volje. Lani v Ptujju je prevladovalo jubilejno razpoloženje in se je vsa pozornost posvečala spominskih svečanostim, tako da je stvarna, ali če hočete, strokovna stran skupščine stopila bolj v ozadje. Zato pa mora biti letos vsa skrb posvečena resnemu posvetovanju in potrebnim sklepom. Imeti moramo pred očmi, da stojimo neposredno pred pedesetletnico CMD, ki nalaga vsem res narodnim ljudem dolžnost, da se izkažejo vredne onih velikih prednikov, ki so pred polstoletjem tako rekoč iz nič ustvarili veliko armado nacionalne samopomoči. Časa je še dovolj, da se doslej popravijo marsikatero zamude in da se nadomestijo izgube, prizadejane nam brez naše krivde.

Pred vsem se nam tu vsiljuje vprašanje podružnic. Številke, ki jih v tem pogledu slišimo po vojni na skupščinah CMD, nas pač ne morejo zadovoljiti. Katastrofalno nazadovanje lokalnih organizacij ne daje sedanji generaciji odličnega spričevala. Pa niso samo številke, ki dajejo misliti. Če pogledamo delovanje podružnic, srečavamo skoro povsod le mehankino pobiranje članarine in volitve odbornikov. Notranjega življenja, elana in podjetnosti pa v večini slučajev pogrešamo. Tej pasivnosti odgovarjajo društveni dohodki, ki nalagajo vodstvu dolžnost štednje, štednje tudi v propagandi. Tako se ustvarja usoden circulus vitiosus in delo se ne premakne z mesta.

Ni treba zahtevati ničesar nemogočega ali pretiranega, toliko se nam zdi pa vendarle dosegljivo, da se zopet dvignemo na višino, do katere smo se povzpeli pred vojno, v časih, ko nas n. s. ovirale samo germaško orienrirane avstrijske oblasti, marvezit tudi — in skoro še v večji meri — domača politična nasprotja. Po Bohinjski Bistrici je slovenski klerikalizem napovedal boj CMD. Kaj je to pomenilo, vedo vsi, ki so preživeli tiste čase. Lahkega dela tedaj nacionalni delavci takrat niso imeli, pa so vendar omogočili stanje, za katero jih naša doba lahko zavida. Po stanju l. 1914. je imela CMD v celem 278 podružnic, od katerih jih je 67 do konca leta še ni izpolnilo svojih društvenih dolžnosti. Če torej zadnja skupščina ne navaja niti sto podružnic, bo vsakdo priznal, da takega upadka ni mogla povzročiti samo »kriza«, da morajo biti vzroki tudi drugod, in da je najvažnejša naloga glavne skupščine, dognati vč zla in najti zdravilo. Izgovor o izgubi slovenske zemlje, ki je uničila seveda tudi vse tamšnje postojanke CMD, ne more obveljati. Če namreč odštejemo vse nekdanje podružnice v današnji Juljski Krajini in na Koroskem — skupaj jih je bilo 96, od teh po izkazu l. 1914. 21 nedelavnih — ostane še vedno število 182, proti kateremu pomenja današnje stanje komaj polovico. Ako tedaj niti ne poštujemo novih pokrajin, ki so organizatorno skoro nedotaknjene, vidimo pred seboj široko delovno polje.

V podružnicah bi se moralo organizirati tudi informacijsko delo, ki je nepogrešljivo podlaga za vse dejstvitvosti centralne pisarne. S poživljenimi stiki med vodstvom in med člani bi se moglo dekoncentrirati propagandno delo in sploh izvesti aktivnost, ki bi postavila CMD v zasluženo osrednje splošnega zanimanja. To vse bi služilo pred vsem nacionalni vzgoji širokih narodnih množic, da pa bi tudi pobudo za narodno rožnrtvovost, ki bi pomnožila družbi sredstva.

Letošnja vrhnjska skupščina ima biti posvečena spominu velikega družbenega mecen Karola Kotika. S tem se ne bote odpirala za CMD nov problem. Narodno mecenstvo je postalo v naši dobi prava redkost. Ni bilo vedno tako. Družba je imela svoj čas velike dobrotnike in morda bi ne bilo odvišno preiskovati, zakaj se danes skoro nikdo nanjo ne spomni. Ni slučaj, da so se naklonila za narodno obrambo za takratne razmere velika premoženja takrat, ko je družba v živahnim, smotrenim delom dokazovala svojo eksistenčno upravičenost in svojo veliko važnost za narodno samoohranitev. Naj se družbino delo zopet dvigne na nivo, ki ga je dosegla v svoji voliki dobi, po Bohinjski Bistrici, v Žerjavovih časih, pa ni dvoma, da bodo tudi materialni rezultati drugačni.

Naravno pa je, da na podvig ni misliti, dokler se ne modernizira družbino notranje delovanje in zunanje poslovanje. V tem pogledu je vsaka ozkosrčna štednja naravnost škodljiva. Odprmo stare »Vestnike« in takoj bomo dognali, da je bil družbin razmah največji takrat, ko sta poslovala njena potovalna učitelja in ko je za njeno pomočjo izhajalo posebno narodnoobrambno glasilo. Ali ta lastna izkušnja ni dovolj poučna? Saj ni treba misliti na bogvekake novotarije. Vrnimo se k temu, kar smo že imeli, in kar se je obneslo.

Ni namen tega članka izčrpano predstaviti javnosti vsa vprašanja, ki čakajo rešitve na skupščini CMD. Vseh na en mah tudi ne bi bilo mogoče rešiti. Ne sme se pa dalje odlašati z organizacijskim problemom in ta je važen dovolj, da utemelji kar največje udeležbo pri letošnji posvetovanjih. Posebno obmejne družbine organizacije naj ne zanemarijo svoje dolžnosti. Njim pripadajo v obrambnem delu najpomembnejše naloge, zato pa bo tudi njihov glas imel posebno ceno.

Vodstvo CMD bi pa po našem mnenju storilo prav, če bi z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago, dvignilo skupščino ter s točnimi poročili in potrebnimi predlogi pripravilo čim najširšo podlago za stvarno razpravo.

Sreska skupščina JNS v Krškem

Krško, 26. julija. Za redno sresko skupščino JNS je vladalo veliko zanimanje v vseh strankinih organizacijah Krškega, pa tudi sosednih srezov. Znano je bilo namreč, da se bo vršil boj za vodstvo sreske organizacije, ker so ostala prizadevanja za sporazumno listo brez uspeha. Res je bila skupščina precej napeta in mestoma viharna. Končala se je s tem, da je bil izvoljen sreski odbor, za katerega se je izreklo 15 organizacij, dočim so zastopniki petih organizacij pri glasovanju zapustili skupščino.

Sreske skupščine so se udeležili poleg 123 delegatov občinskih organizacij tudi gg. senator dr. Rajar, poslanec Alojzij Drmelj, tajnik glavnega odbora dr. Marijan Zajec, banovinska svetnika dekan Alojzij Kurent in Jože Ravnikar ter Janko Debelak, podpredsednik brežiškega sreskega odbora JNS. Pred skupščino se je vršila plenarna seja dosedanjega sreskega odbora, sklicana z željo, da pride do sporazuma, za katerega se je posebno vneto zavzemal senator dr. Rajar. Dosedanji sreski odbor je v imenu večine organizacij predlagal svojo listo, tri organizacije s Krškega polja in organizacija v St. Janžu pa so vložile svojo listo s predsednikom g. Martinom Horvatičem, županom na Čatežu. Drugače ni bilo med obema listama velike razlike. Kljub temu ni prišlo do sporazuma; z vsemi proti dvema glasovoma je bilo na seji sklenjeno, predlagati skupščini oficalno listo sreskega odbora.

Skupščini je predsedoval dosedanji predsednik sreske organizacije g. Anton Gliha. O delu sreskega odbora je obširno poročal tajnik g. Oton Ambrož. Sreska organizacija ima 19 občinskih in eno krajevno organizacijo s skupno 3600 člani, dočim na začetku poslovanja dosedanjega sreskega odbora ni bilo niti 700 članov. Sreski odbor je preredil 37 javnih shodov, ki jim je prisostvovalo okroglo 8000 zborovalec. Občinske volitve so dokazale, da je JNS v Krškem srezu točno zasidrana. Pri volitvah 15. oktobra t. l. smo s 6312 glasovi dobili 14 nacionalnih županov, z 268 nacionalnimi občinskimi odborniki. Letos se je naš položaj še zboljšal navzhit bojevniški akciji. Pri ponovnih občinskih volitvah smo povsod sijajno zmagali ter pridobili okoli 500 novih nacionalnih glasov. Sedaj imamo 16 nacionalnih občinskih odborov s čez 300 nacionalnih odbornikov, v St. Rupertu in v Sv. Jurju pod Kumom sta občinska odbora kompromisna. Bojevnikji se v našem srezu rekrutirajo skoraj izključno iz klerikalcev. Pridelili so povsod shode, kjer smo imeli ponovne občinske volitve, a navzlit njihovemu hujkanju smo povsod tako lepo zmagali.

Sresko tajništvo je bilo ves čas v ozkih stikih z vsemi občinskimi organizacijami, katerim je poslalo 24 okrožnic. Sreski odbor je interveniral v približno 280 primerih, došlih in odposlanih dopisov pa je bilo čez 1250. Sreska organizacija je postala močan politični faktor. V nekaterih občinskih organizacijah so že osnovana mladinska poverjenstva, ki pripravljajo ustanovitev posebnih mladinskih organizacij JNS. Sreski tajnik se je zahvalil gg. senatorju dr. Rajarju, poslancu Drmelju in vsem ostalim faktorjem za njihovo sodelovanje s sreskim odborom. Sreski odbor je vedno zagovarjal slog in sporazum, ker je taka politika tudi naša najboljša garancija za bodočnost. Zeli pa, da bi se bolj upoštevale potrebe in želje strankinih organizacij, ker je vendar potrebno, da se povsod upošteva stranka, ki je nosilec režima in ki nosi zanj v teh izredno težkih časih tudi glavno odgovornost. Dosedanji sreski odbor zapušta solidno in popolnoma izvedeno strankino organizacijo v srezu in skoraj vse občine v zanesljivih nacionalnih rokah ter je lahko z bilanco svojega dela zadovoljen. Končno se je g. Ambrož zahvalil vsem delegatom za sodelovanje ter izjavil, da ne more dalje voditi posle sreskega tajnika, ker bo v dolednem času zapustil srez.

Blagajniško poročilo je podal g. Franc Rendla, vzorni blagajnik sreskega odbora. Zahvalil se je gg. poslancu Drmelju in senatorju dr. Rajarju, ki sta poravnala večino stroškov sreske organizacije. Končno je predsednik nadzornega odbora g. dr. Vlado Borštnik predlagal razrečnico, ki je bila soglasno sprejeta. V imenu glavnega odbora JNS je pozdravil skupščino senator g. dr. Rajar. Opozoril je na svojo izjavo pred dvema letoma ob priliki prve naše sreske skupščine, da je režim stabilen in da v izvajanju šestojanuarskih načel ni pričakovati nobenih sprememb, kar se je tudi uresničilo. V zvezi s tem je obravnaval osebne izpovede v vladi v tem razdobju ter poseb-

no naglašal, da je linja državne politike tudi pri vseh rekonstrukcijah ostala nespremenjena. Končno je ostro obsodil demagoško početje bojevnikov.

Narodni poslanec g. Alojzij Drmelj je v svojem govoru obravnaval zakonodajno delo Narodne skupščine. V današnjih izredno težkih razmerah je tudi delovanje poslanca težje kakor kdajkoli. Vse kliče poslanca na pomoč in 90 odst. njegovega dela so intervencije. Omenil je dalje, kako namerava vlada novelirati uredbo o zaščiti kmetov, končno pa se je s toplimi besedami zahvalil dosedanjemu sreskemu odboru za ves trud, posebno pa svojemu zvestemu sodelavcu g. Otonu Ambrožu, ki je vložil ogromno dela v strankino organizacijo.

Tajnik glavnega odbora JNS v Ljubljani g. dr. Marijan Zajec je izrekol polno priznanje odhajajočemu sreskemu odboru, ki je bil eden med najbolj agilnimi v banovini. Naši nasprotniki vedo veliko o nekem sporazumu v naših vrstah, bili so pa odločno demantirani v najkritičnejšem času, v polnem teku bojevniške akcije, ko so se zastopniki vseh sreskih organizacij v dravski banovini na konferenci v Ljubljani tako enodušno izjavili za predloženo resolucijo. S tem se je naša stranka v najtežjem času pokazala popolnoma homogono. Konferenca sreskih organizacij se bo nadaljevala 23. avgusta v Celju, kjer se bo razpravljalo predvsem o gospodarskih in socialnih vprašanjih.

Končno je skupščina prešla na izvolitev novega sreskega odbora. Bili ste predloženi dve kandidaturi: lista dosedanjega sreskega odbora na čelu z g. Ipavcem in opozicijska lista na čelu z g. Horvatičem. Večina skupščine je sklenila, da se glasuje poimensko, kar je pri manjšini izzvalo veliko nezadovoljstvo. Med glasovanjem je opozicija na poziv gg. Horvatiča in Majcena zapustila dvorano. Odšli so poleg zastopnikov že zgoraj omenjenih štirih organizacij še zastopniki Rake. Lista g. Ipavca je bila nato zvoljena s 60 glasovi.

Novi sreski odbor JNS je sestavljen takole: predsednik Rafael Ipavec, veterinar, Krško; podpredsednik Anton Polanc, župan, Radeče; Ivan Globevnik, župan, Skočjan; Anton Radkovič, župan, St. Jernej; Franc Strgar, župan, Leskovec; tajnik: Josip Vutkovič, ravnatelj meščanske šole, in Drago Bitenc, nastavnik meščanske šole, Krško; blagajnik: Franc Rendla, uradnik v p. Krško. Odborniki: Ivan Deu, župan, Mokronog; Oton Ambrož, novinar; dr. Vilko Maurer, notar, Kostanjevica; Joško Pfeifer, župan, Krško; Anton Zupančič, poslovodja, Krmelj; dalje vsi predsedniki občinskih organizacij JNS ter krajevne organizacije na Bučki. Sreski izvršilni odbor se bo izvolil na prvi plenarni seji novega sreskega odbora.

Po izvolitvi je imel novi predsednik g. Rafael Ipavec govor na zbrane delegate, v katerem se je zahvalil za zaupanje ter obljubil, da bo vse svoje sile stavil v službo JNS ter posebno, da se bo trudil konsolidirati politične razmere v srezu. Pri slučajnostih je predlagal g. Pavel Herbst, predsednik organizacije iz Mokronoga, da Mokronog dobi zopet nazaj davčno upravo. Zastopnik organizacije v Kostanjevici g. dr. Maurer pa je predlagal, da se zopet uvede poštna avtobusna zveza Krško-Kostanjevica. Poslanec g. Drmelj je obljubil, da bo oba predloga podprl na merodajnih mestih.

Kakor izvemo, opozicija ugovarja pravilnosti volitev ter izjavlja, da bo vložila pritožbo na Glavni odbor JNS v Beogradu. Tako bo tudi vrhovni forum stranke imel priliko baviti se s političnimi razmerami v krškem srezu.

Predsednik grške vlade v Beogradu

Beograd, 1. avgusta. p. Na potu v inozemstvo, kamor se gre zdraviti, je danes prispel v Beograd grški ministriki predsednik g. Tsaldaris s svojo soprogo. Na kolodvoru ga je pozdravil grški poslanik g. Melas z obojem poslanistva, v imenu našega zunanjega ministra pa njegov tajnik g. Kojič, ki je izročil gospe Tsaldaris lep soplek cvetja. V razgovoru z novinarji je g. Tsaldaris izjavil, da ob vsakem prihodu v našo državo na vsej poti oznaži viden napredek. Vesel je tega tem bolj, ker igra Jugoslavija vodilno vlogo na Balkanu in kaže s tem tudi drugim državam pota in sredstva za dosego boljših časov. O Grčiji je dejal, da vlada tam sedaj red in mir, politično zanimanje pa je povsečno pripravpan za predsedniške volitve, ki bodo meseca oktobra.

Zagrebski sokolski dnevi

Zagreb, 1. avgusta. n. Jutri popoldne bodo prispeli v Zagreb člani zveze bolgarskih »Junakov« pod vodstvom njihovega starešine Lazova. Bolgarskim gostom bo prijeten slovesen sprejem.

Danes je župan izdal proglas, v katerem poziva meščanstvo, naj sprejme goste z odprtimi rokami. Kakor se je izvedelo, bo savez SKJ poklonil zagrebski mestni občini plaketo, ki bo izročena mestnemu načelstvu ob prisotnosti celotne uprave saveza SKJ ter vseh starešin in načelnikov žup 4. avgusta dopoldne.

Iz Sarajeva bo prispelo na zagrebski sokolski zlet okoli 2000 Sokolov, iz Banjaluke okoli 1000, iz Karlovca pa 300.

Slava kraljeve garde Beograd, 1. avgusta. p. Pešpolk kraljevske garde je imel danes svojo krstno slavo. Udeležili so se je člani vlade, zastopniki diplomatskega zbora in mnogi drugi odličniki. Nj. Vel. kralja je zastopal njegov prvi adjutant general Jčemenič. Po cerkvenih obredih in rezanju kosača je kraljev zastopnik čestital polku v imenu kralja krstno slavo.

Grški letalci odleteli v Sofijo Beograd, 1. avgusta. p. Grški letalci, ki so napravili turnejo po balkanskih državah, so po tridnevnem bivanju v Beogradu odleteli danes v Sofijo. Do državne meje so jih spremljala jugoslovenska letala.

Olajšave za sejem v Smirni Beograd, 1. avgusta. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine obvešča, da je obiskovalcem mednarodnega sejma v Smirni, ki se bo vršil septembra t. l., dovoljen popust pri železniških vožnjah v višini 50 odstotkov. Znižana vožnja velja za odhod 1. od 24. avgusta do všteteja 9. septembra in za povratek od 26. avgusta do všteteja 11. septembra. Tudi za blago, ki bo na sejm razstavljeno, je dovoljena 50odstotna prevoznina do Smirne.

Uganka groznega zločina na Starem trgu

Največ podatkov o zločinu in njegovih motivih daje samomorilnikino pismo — Zmedene izjave in druge težave preiskave

Ljubljana, 1. avgusta. Strahovito ozadje samomora 36letne kolporterke Jožefe Capudrove je strašno presenečenje za vsa javnost. Kdo bi mogel slutiti, da je za njenim begom iz življenja, kakršnih je toliko v teh hudih časih, tako strašna zgodba, ki se je odigrala v soboto v večernih urah med štirimi stenami skromnega stanovanja na Starem trgu 19. Dom, v katerem se je izvršil zločin, je tipičen dom bedne družine. Stanovanje dveh sob in kuhinje na dvorišču, za katero so plačevali 140 Din na mesec. Zraven dvoranica, prazna. Kaj bi z drvi, saj so le malokdaj kuhali doma. Okenca majčkena, kakršna najdete samo po prav starih hišah. Težko se je živelo v tem domu v Rebru. Beda in preprič stala stalno v gosteh. Serševa družina je stanovala tam okrog 20 let in nihče ne bi bil prisodil, da se bo v njenem životarjenju pripetil tako strašen dogodek.

Pismo samorilke

Pismo, ki ga je pustila ob Ljubljani Jožefa Capudrove, je bilo precej nejasno pisano, dalo pa je slutiti, da se je zgodilo nekaj strašnega. Na podlagi tega pisma so pričeli iskati pogrešanega Franca Seršo, o katerem sprva ni bilo ne duha ne sluha. Zaradi zmedenih navedb se ni dalo niti zatrdno verjeti, da je res mrtev. Sele, ki je policija večerj popoldne našla v zaboji v smeteh na dvorišču hiše na Starem trgu ožgane kosti in pa posamezne telesne dele, brez katerih ni življenja, je postalo gotovo, da je postal Franc Serša žrtev blaznega zločina. Nastalo pa je spet vprašanje, kdo je prav za prav morilec in kaj je bil nagib mesarskega klanja. Za denar ni šlo, komaj za malenkostne gnotne koristi in močno je utemeljeno mnenje, da se je v trenutku dejanja sprostila v storilu popolna bestija.

Zli duh krvavega dejanja

Je po doslej zbranim materialu nedvomno Zlčetni kolporter invalid Anton Rozman, rojen v Trčini v krškem srezu, pristopen pa v Mokronog. Jožefa Capudrove, ki je bila že dolga leta vdova, se je spoznala s njim nekako pred osmimi leti. Rozman ni bil stalno v Ljubljani, marveč se je držal pred leti na deželi in je bil dalje časa tudi v oskrbi invalidskega doma v Dolenjskih Toplicah. Kot kolporter se je pojavil v Ljubljani šele pred tremi leti in je ves čas stanoval v Lončarski stezi št. 6. Po videzu ni napravil vtiska odločnega človeka, videti je bil ponižen, nekateri znanci pa so ga imeli za potuhnjena. V pismu, ki ga je zapustila Jožefa Capudrove, je bilo tudi navedeno, kako je od njega zahtevala, da bi dolgotrajno ljubavno razmerje končal s poroko. Rozman pa je baš nedavno na tako zahtevo odgovoril, da je ne vzame za ženo, dokler »oba stara ne crknetak«. Capudrove je pisala tudi, da je bila nedavno zanosila in da je na njegov pritisk plod odpravila. Prej je hodila kakor njena mati Ivana na sejmne, pozneje pa ni bila več sposobna za težja opravila in dolge poti ter je pričela tudi ona iznašati časpise. Po odpravi plodu je hudo živčno zbolela, postala je vsa preplašena in razdražljiva.

Strašne obtožbe

se nanašajo v pismu na usodno soboto. Zvečer je Rozman prišel k njim v stanovanje. Jožefa je bila sama doma, ker je bila mati Ivana na Skaručni na sejm, polsestra Francka pa še nekje zunaj. Ko je prišla stari domov, je morala Jožefa zapustiti sobo in, kakor stoji v pismu, je Rozman potem izvršil strašno dejanje, ki ga je bil že večkrat napovedal.

To so Jožefine navedbe, kako so se vse strahote odigrale, pa je seveda še zavito vneto. Gotovo je samo to, da je Jožefa pomagala, kajti iz izpovedb njene polsestre Francke je razvidno, da je imela Jožefa ali Pecca, kakor so jo klicali, tedaj, ko je prišla Franca domov, krilo vse mokro, kakor da bi bila ribala tla. Pecca Francke tudi ni pustila v sobo, temveč je je takoj odpravila v manjšo sobo, češ, naj tam spi. Soba je za njo tudi zaklenila. Naslednji dan je Francka, ki je uslužbena kot pletilja pri tvrdki Ahlin v Šiški opazila, da so bila v večji sobi, kjer je štedilnik in kjer je navadno spal oče, tla okrog štedilnika poribana, videla pa je tudi, slabo brisane krvave madeže. Pri zaslišanju je Francka tudi navedla, da se je Pecca v noči dolgo ukvarjala pri štedilniku. Kurila je in donasila vodo za ribanje. Postelja, v kateri je navadno spal oče, je bila nekam visoko postлана. Ko je Pecca zjutraj zapustila stanovanje, je prej še zabijala Francki, naj pusti v miru očetovo posteljo. Kakor je bila navajena, je Francka ubogala, obhajala pa jo je groza, ker je bila opazila na blazini in prevleki nekaj krvavih madežev. Tokom popoldneva se je Pecca vrnila, od doma pa je šla Francka, ki je takoj po svoji vrtnitvi opazila, da je Pecca med njeno odsotnostjo posteljo preuredila ter oddejo in zglatnik oprala. V ponedeljek popoldne pa je odšla Pecca za vedno od doma.

Zasliševanja

so se pričela takoj po prijavi samomora Pecca Capudrove in po najdbi njenega pisma. Najprej so zaslišali Ivano Serševu, ki je na policiji jokala, dala pa pri tem slutiti, da neka vendarle ve o zločinu. Veliko pač ni mogla povedati, ker je bila odsotna ko je bil zločin izvršen. Bila je tudi sama v nevarnosti, ker je bil, kakor je razvidno iz pisma Pecca, Rozman nevaren tudi njej. Aretirani Rozman, ki ne ve za strašne obtožbe samomorilnikinega pisma, noče ničesar priznati. Zasliševali so ga večerj popoldne, danes dopoldne in tudi popoldne, vztraja pa pri tem, da ničesar ne ve, dasiravno ne more navesti, kje je bil v času, ko je bil po vseh znakih sodeč izvršen zločin in ko so tudi sosedje čuli stokanje v Seršovi sobi.

Težavna preiskava

Danes popoldne po 16. se je vršil v hiši št. 19 na Starem trgu odnosno v Rebru spet lokalni komisijiski ogled, ki so se ga udeležili državni tožilec g. dr. Lučovnik, sodnik g. Pompe in policijski nadzornik gospod Matko Močnik s policijskimi organi. Iz policijskega zapora so pripeljali v stanovanje tudi aretirano 18letno Francko Seršo, ki so jo ponovno zaslišali. Francka napravila vtisk močno prestrašene priče, ki pa ve gotovo več, kakor hoče pove-

dati. Venomer jadikuje: »Oh, so tako bojim, da bom še jaz obsojena!«

V teku zasliševanja daje naivne in nerodne odgovore, v celoti pa venomer spreminja svoje izpovedbe. Prvotno je navedla, da je prišedši domov okrog 21.15 stopila, ko je odprla vrata, v sobo, kjer je videla samo sestro Pecco, potem pa pove spet, da je ugledala na postelji očeta v srcaji, a krvavega. Ležal je na obrazu. Nato navaja, da je sestra očeta sekala in neke dele trupa, deloma sežgala v malem štedilniku, deloma odnesla na dvorišče, kjer jih je zmašila v kanal. Na vprašanje, kako je mogla dvigniti težki kamen, ki služi kot pokrov kanala in ki ga je danes med preiskavo komaj dvignil močan moški s pomočjo krampa, nekaj časa ni odgovorila, potem pa spet trdila, da ga je Pecca dvignila z železnim kaveljčkom. Potem je prišla spet zagotavljati, da je bila mrtva od večera pa zjutraj do 7. v mali sobici, nato pa je pripovedovala, da je gledala ponoči na dvorišče, ko je Pecca mašila dele očetovega trupla v kanal. Pravila je tudi, da je sestra odnesla očetov trup v vrčci na pokopališče, kjer ga je zakopala. Odšla da je ob 4. zjutraj, in se vrnila ob 7. O Rozmanu je izpovedala, da ga je videla, drugič spet, da se je pojavil pri njih šele v terek zjutraj. Enkrat je trdila, da je očeta umorila Pecca sama, drugič pa spet, da ne ve, če je bil še kdo poleg. Preiskava je zaradi njenega zmedenega pripovedovanja hudo otežkočena.

Pod vodstvom g. inž. Kavčiča so delavci izprali popoldne vse kanale in stranišče, vendar voda ni potegnila v jašek nikakega dela umorjenca.

Pred hišo, v kateri se je odigral zločin, se je ob tej priliki spet zbirala vplika množica radovednežev, ki so vztrajali tam ves čas preiskavanja.

Po brezuspešnih poskusih je komisija prenehala z zasliševanjem in so Francko spet odvedli v zapor. Rozman je med zasliševanjem tudi zanikal vsako krivdo in skušal dokazati alibi. Povedal je kje, se je v soboto zvečer zadrževal, vendar se mu je po postročilo dokazati le do 8. zvečer, dočim po 8. ni znal točno dokazati, kje se je mudil.

Preiskava odnosno zasliševanje aretirancev se bo nocoj še nadaljevalo, kajti treba je na vsak način dognati, kje se nahaja umorjenecovo truplo. Tudi truplo samomorilke Pecca Capudrove še vedno iščejo.

Aretacije komunistov v Bolgariji

Sofija, 1. avgusta. AA. Iz Sanimake na Južnem Bolgarskem poročajo, da je policija organizirala zasledovanje tajnih komunističnih in drugih nezakonitih organizacij. Pri tem je zaplenila mnogo orožja in aretirala 60 oseb. V Slinvu so aretirali večje število ljudi, ki so bili v zvezi s tajno komunistično organizacijo v tem mestu. Glavni vodja je bil neki Dimoč Manolov iz Ruščuka. Ko so redarji hoteli aretirati Manolova, je skušal pobegniti. Redarji so streljali za njim in ga hudo ranili. Pri pronosu v bolnico je hudo ranjeni Manolov vzel iz žepa tajno listino in jo požrl. Redarji so nato preiskali njegovo obleko in našli v njej zapiske o komunistični organizaciji v Slinvu.

Uspelo bolgarsko notranje posojilo

Sofija, 1. avgusta. AA. Listi poročajo, da je notranje posojilo v znesku 150 milijonov lejev uspelo. Posojilo so razpisali večkrat. Verjetno je, da bo posojilo dvakrat prezeveto. Finančni minister Peter Todorov je izjavil novinarjem: Kakor vidite, je posojilo uspelo. Če bo posojilo pokrito z večjim zneskom, bo presežek vrnjen. Sedaj potrebujemo 150 milijonov lejev za državne dobave. Povračilo posojila je popolnoma varno.

Zopet nožar v Stavci vasi

Dvor, 1. avgusta. Čitatelji se gotovo še spominjajo dveh strašnih požarov v juliju in septembru leta 1932, ki sta v Stavci vasi, občina Dvor v gornji Krški dolini, uničila enkrat 28 in drugič 6 poslopij. Obakrat je bil ogenj podtaknjen, storila pa se ni moglo izslediti. Eno leto pozneje je posestnik Miklič sredi noči slučajno opazil, da mu gori tik nad hišnim vhomod slamnata streha in je ogenj hitro še sam pogasil. Na tleh se je zjutraj našla rdeča vžgalica, to je bila edina sled za požigalcem. Točno na drugo obletnico v ponedeljek 30. julija pa je vaščane ob 22.30 zbudil iz spanja plat zvona. Gorela je skupina s slamo kritih hiš, sredi vasi v onem delu, ki je ostal po prvih požarih neprizadet. Goreti je začelo nad kaščo hiše št. 13, potem pa je ogenj objel sosednja poslopja in je pogorelo do tal skupno deset objektov. Pritiheli so domačini in gasilska četa iz Dvora, ki pa žal ni mogla nastopiti z motorke, ker jo ima v Ljubljani v popravilu, in se je morala omejiti na ročno pomoč. Čez par minut pa so bili na mestu že gasilci iz Žužemberka z dvema brigadama, ki so požar po trdem delu kmalu omejili, tako, da gasilski četi Šmilh pri Žužemberku, ki je prišla nekoliko pozneje, ni bilo treba več nastopiti. S hitro pomočjo in neumornim trudom se je izkazala tudi četa skavtov, ki tabori ob Krki pri Dvoru.

Pogoreli so posestniki: Zupančič Anton h. št. 13, Miklič Franca h. št. 14, Černič Anton h. št. 27 in Stronjin Ivan h. št. 27, kateremu je hiša ostala, pogorela pa sta mu hlev in listnik. Skupno znaša škoda nad 60 tisoč dinarjev, zavarovani pa so bili vsi za skupno 32.000 Din. Hišno opravilo so deloma rešili, popolnoma pa je zgorela mrva, detelja, žito, kokiši, deloma obleka in obutev in mnogo raznega orodja.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Oblačno, od časa do časa dež, soparno, toplo. Dunajska vremenska napoved za četrtek: Najprej zopet boljše in toplejše vreme. V prihodnjih dneh naglo vremenske spremembe.

Naši kraji in ljudje

Pred mednarodno alpsko vožnjo

Proga gre tudi čez Jugoslavijo — Važna opozorila

Francoski, nemški, italijanski in švicarski avtomobilski klubi priredijo s sodelovanjem angleškega, avstrijskega in jugoslovenskega avtokluba v času od 7. do 12. t. m. mednarodno alpsko vožnjo, ki je letos šesta po vrsti. Alpska vožnja je ena najvažnejših avtomobilskih prireditelj v Evropi in je zaradi napornosti ter strogih sportnih pogojev težka preizkušnja za vozače in vozila. Prestiž in usoda marsikaterih znamke ali tipe je odvisna od uspešne ali neuspešne udeležbe na tej prireditvi. Zato ni čudno, da se ji pripisuje velik pomen ne samo v sportnih krogih, temveč tudi v neposredno zainteresirani industriji. Glavna svrha alpske vožnje je ravno preizkušnja vozačev in serijsko izdelanih vozil v težkem alpskem terenu. Razumljivo je torej veliko zanimanje, ki ga kaže mednarodni svet za to prirediteljo.

Letos gre proga te važne sportno turistične prireditve prvič preko naše države, kar moremo le pozdraviti. Posebno zaslugu ima za to sportni predsednik mogočnega nemškega avtomobilskega kluba E. Kroth, velik prijatelj naših krajev, ki je že leta 1929. organiziral znano vožnjo nemških avtomobilistov — slednji so jo nazivali takrat »Entdeckungsfahrt« — v Jugoslavijo, kar je imelo najblagodejnejši vpliv na začetek večjega dotoka nemških avtomobilskih turistov v Jugoslavijo.

V pravilni oceni vseh teh okoliščin so izdala pristojna ministrstva v Beogradu po zaslišanju domačega avtokluba potrebna navodila in odredbe v svrhu, da bi šla vožnja preko Jugoslavije brez najmanjše ovire.

K tekmovanju

Mo pripuščeni avtomobili, izdelani v serijah. Fabrikacija se je morala pričeti pred 1. majem tek. leta in mora biti do 1. avgusta letos najmanj 100 vozil prijavljene tipe na trgu. S tem se je hotelo doseči, da se preizkušnja na vožnji le taka vozila, ki jih zainteresirani res kupujejo, ne pa nalašč za to priliko zgrajeni posebni avtomobili. Seveda je še mnogo drugih podrobnosti predpisov.

Za alpsko vožnjo odrejena proga je dolga okoli 2900 km. 7. avgusta startajo tekmovalci v Nici, 8. v Aix les Bains, 9. v Interlaken, 10. v St. Moritzu, 11. v Benetkah in 12. v Zagrebu. Cilj je 12. avgusta v Monakovem. V našo državo vstopijo tekmovalci dne 12. avgusta na Sušaku, kamor pridejo iz Benetk ter nadaljujejo vožnjo preko Delnice in Karlovca v Zagreb, kjer bodo prenočili. Naslednji dan, t. j. 12. odpočijejo iz Zagreba preko Kostanjevice — Novega mesta — Ljubljane — Kranja — Jesenic in Podkorenskega sedla naravnost v Monakovo, kar je vsekakor naporna proga, dolga nad 600 km. Med vožnjo je uvrščena še posebna gorska tekma na 2556 m visoki Col du Galibier in 2759 m visoki Stilsferjoch, v ravnini pa je na avtostradi v italijanski nižini, določena posebna dirka v dolžini 10 km z letičnim startom. Razen ob omenjenih dirkah, za katere so določeni posebni predpisi, je odrejena za ostalo progo povprečna brzina 52 km na uro za vozila nad 2000 ccm cilindraže, za vozila z manjšo cilindražo pa stopnjevanje od 42 kilometrov dalje. Poleg teh težkih pogojev je predvidenih še mnogo drugih, tako glede parkiranja, popravila defektov, polnjenja z bencinom itd., kakor običajno pri sličnih prireditvah. Takšna velika konkurenca se da izvesti brezhibno in brez ovir le takrat, če je zadostno preskrbljeno za rediteljsko in cestno-policijsko službo. Zlasti velja to za zadnjo etapo Zagreb — Ljubljana — Monakovo, ki je najdaljša in zaradi konfiguracije terena, stanja cest, goste naseljenosti in prometa ter končno v nemali meri tudi zaradi — vsaj v nekaterih predelih — sličnih prireditelj nevarnosti in zato manj discipliniranega prebivalstva, še posebno naporna in nevarna.

Kakšen bo potek vožnje po naših krajih?

Tekmovalci startajo v Zagrebu v nedeljo dne 12. avgusta ob 5. zjutraj z najmanj enominutnim presledkom. Ker bo nad 200 vozil — samo tekmovalcev je prijavljenih dosedaj 175 — bo startalo zadnje vozilo v Zagrebu skoraj tri ure pozneje. Ta enominutni presledki pa bi se zvišali na dve minuti, če bi bila cesta zelo prašna, tako da

bo odšlo zadnje vozilo iz Zagreba šele ob 10. Poizkusna vožnja sportnega vodstva dirke je namreč pokazala, da povzročajo prevelika brzina na naših cestah toliko prahu, da bi bila vožnja vozil tesno drug za drugim skrajno ogrožena. Saj bo še tako — v deževnem vremenu seveda ne — vsa cesta ena sama bela, kadečja se kača. Da bi mogli tekmovalci vzdržati predpisano povprečno hitrost, bodo seveda vozila z mnogo višjo hitrostjo in tudi po naseljenih brizna ne bo dosti manjša.

Avtomobilisti in ostali vozniki, ki bi vozili dne 12. avgusta v smeri iz Podkorenskega sedla proti Zagrebu naj uporabljajo po možnosti stranske sporedne ceste. Kdor bi že moral voziti po glavni cesti, naj se trajno strogo drži desne strani ceste, zlasti na križiščih, ovinkih in sploh vseh nepreglednih mestih. Če opazijo prihajanje tekmujočega vozila, je sploh najbolje, da se ustavijo ob skrajnem desnem robu ceste. Kdor bi pa vozil v nasprotni smeri, t. j. iz Zagreba preko Novega mesta proti Podkorenskemu sedlu, naj nikar ne ovira udeležencev alpske vožnje v prehitevanju. Pomakne naj se čim bolj k desnemu robu ceste ter naj da tekmovalcem z roko znak, da lahko prehitijo. Kdor bi se moral ustaviti, naj stori to vedno na preglednem delu ceste. Kdor je previden, ta dan v času tekme sploh ne bo vozil, ker bo vožnja poleg opisanih nevarnosti, zaradi neprestanega prahu že tako neprijetna. Umestno je, da opozori pristojna oblast, po obmejnih organih tudi tujece na mejah ob vstopu v državo, da je po tej progi in v navedenem času alpska vožnja. Opozoriti bi bilo treba tuje avtomobiliste, ki so pri nas, predvsem na Bledu in po drugih letoviščih.

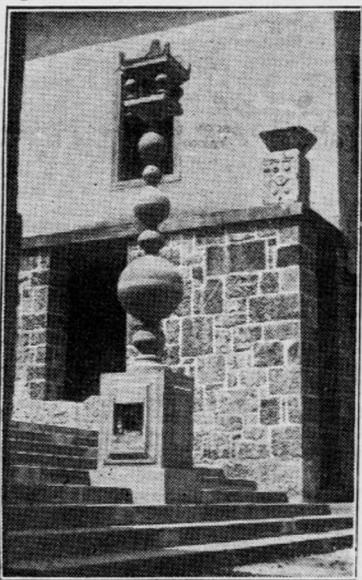
Posebno skrb pa povzročata

kretanje vprežnih vozil.

Čeprav je ta dan nedelja in ni pričakovati večjega prometa kmetijskih vozil, se bo vozilo po Dolenjski baš v času, ko gredo ali pa odhajajo ljudje od mase. Razen pešcev je v tem času na cesti mnogo lahkih vprežnih voz, tkzv. zapravljivčkov, večkrat s plašljivimi konji. Oblastva naj bi v vsaki občini alj vsaj, ležeči ob glavni cesti posila prebivalstvo o vseh teh nevarnostih; do-

Novi svetilnik v Šiški

Okolica stare šišenske cerkve, katera je bila do nedavna tako zapuščen, da niti svojemu namenu ni mogla služiti, je z novo regulacijo po načrtu arhitekta Plečnika po-

stala prelep kotiček, kakršnih premore Ljubljana po zaslugi tega umetnika že lepo šteje. Delo arhitekta Plečnika je mogoče takoj spoznati, saj so njegove odlike monumentalna preprostost, lepota oblik, najsi uporabljaja pravi ali umetni kamen, les ali kovino. Pred vsem pa je njegovo delo zmi-

bro bi bilo, če bi v vsakem kraju uredili rediteljsko službo, posebno na nevarnejših in nepreglednih mestih. Enako pozornost bi bilo posvetiti živini na in ob cestah.

Avtomobilisti, ki bi potovali 11. avgusta od Zagreba proti Sušaku ali pa v obratni smeri, se opozarjajo na enako pazljivost. Prvi tekmovalac bo prišel na Sušak okoli 9. dopoldne, v Zagreb pa okoli 1. poldne, zadnji v Zagreb okoli 5. ali pa še kasneje. Vozijo preko Delnice — Karlovca in Sv. Nedelje v Zagreb. Cesto Sušak — Cavlje — Jelenje bo banska uprava savske banovine zaradi velikega prahu sploh zaprila za ostali promet z motornimi vozili in vprežnimi vozili. Vozači v smeri Jelenje — Sušak bodo usmerjeni na cesto Jelenje — Krasica — Bakar — Sušak.

Po Ljubljani bodo vozili tekmovalci po dosedanjih disciplinah, po Dolenjski cesti, preko Karlovskega mostu, po Cesti za Gradom, po Streliški ulici preko Krekovega trga in Kopitarjeve ulice na Resljevo cesto, dalje na Masarykovo in Bleiweisovo ter po Celovski cesti proti Gorenjski. Vodstvo prireditelje je poskrbelo, da se bodo po naseljih po možnosti uporabljale manj prometne ceste. Sicer pa to v Ljubljani ob dovoljnim številu nadzornih organov ne bo povzročalo nikakih zaprek. Večja pazljivost bo potrebna le na Krekovem trgu pri finančni direkciji. Vsekakor bo moral biti na vsakem križišču najmanj po en stražnik ter potrebno število letičnih patrolj zaradi opozarjanja pešcev. Prvi tekmovalci bodo v Ljubljani okoli pol 8. zjutraj. — Na Podkorenskem sedlu, kjer bo tudi časovna kontrola, bodo tekmovalci zapustili našo državo. Prvi tekmovalac bo moral privoziti tja najkasneje okoli pol 10. ali pa še prej.

Kakor je razvidno, bo zahtevala izvedba te vožnje preko naše države mnogo vsestranske pazljivosti, in sicer že v interesu samega prebivalstva. Kajpak, da ne moremo spraviti na noge velikega aparata kakor inozemstvo, kjer je poleg telefona na vsakih par kilometrov, sanitetnih kolon, letičnih patrolj, predvsem na razpolago dobra cesta brez prahu, toda stori moramo vse, da ponesejo tuji najboljše vtise iz naše države. Zato je treba le pozdraviti, da se je odzval vabilu našega Avtomobilskega kluba za sodelovanje tudi Rdeči križ, naprosena pa je bila tudi Gasilska zajednica naše banovine, da nudi svojo pomoč pri vršenju varnostne in rediteljske službe.

selno, odgovarjajoče zahtevam in potrebam. Prav v tem je mojster nedosegljiv. Vse te odlike se kažejo v klasični lepoti linij, v harmonični razdelitvi teles, ki tudi pri povsem novih delih arhitekta nikdar ne padajo iz celotnega vtisa okolja.

Pod stopnicami, ki vodijo ob cerkvi proti restavraciji, so sedaj postavili svetilnik, tako samosvoje zamisli, da ga je vredno ogledati. Kakor celoti regulacijske zasnove, tako se Plečnik z vso ljubeznijo posveti tudi detajlu, kar ni zanj nikdar le postranska zadeva. Le tako morejo nastati arhitektonske umetnine, ki so kakor lep kip ali podoba, ki bi jo človek nenehoma gledal in užival.

Lepa počastitev spomina vojnih žrtev

Litija, 1. avgusta.

V nedeljo se je Litija lepo poklonila spomnu svojih občanov, ki so postali žrtve svetovne vojne. Med pristno svečanostjo, ki so se je udeležili tudi vse okoliške vasi, so odkrili na litijski cerkvi sv. Nikolaja dve spominski plošči, lepa izdelka ljubljanskega kamnoseka g. Vodnika. Vsako ploščo krase bronast relief vojsčaka s čelado, nad imeni padlih občanov pa so nazivi krajev litijske občine. Zabeležena so imena 60 vojnih žrtev. Služba božja se je vršila na prostem, prepeval pa je pevski zbor pod vodstvom novega pevovodje g. Juvančiča, dekan g. Gornik iz Šmartna pa se je v spominskem govoru spomnil padlih občanov. O delu odbora, ki je pripravil to slavnost, je poročal predsednik g. Koprivnikar, po odkritju plošč pa so pevec zapeli pretresljivo pesem: Oj Doberdob... Govoril je še zastopnik Zagorja g. Slamnik, potem pa se je slavnost zaključila z državno himno.

Po slavnosti se je množica strnila v spred, ki je z godbo gasilskega društva, duhovščino, zastopniki oblasti in prirediteljskim odborom krenil na trško pokopališče na Frtico. Tam so bile opravljene molitve, zapeli so pevec, člani prirediteljskega odbora, domačini pa so okrasili grobove vojnih žrtev. Med njimi so bili vsaj vsaki raznih narodnosti, ki so pomrli v litijski bolnišnici.

Pristopajte

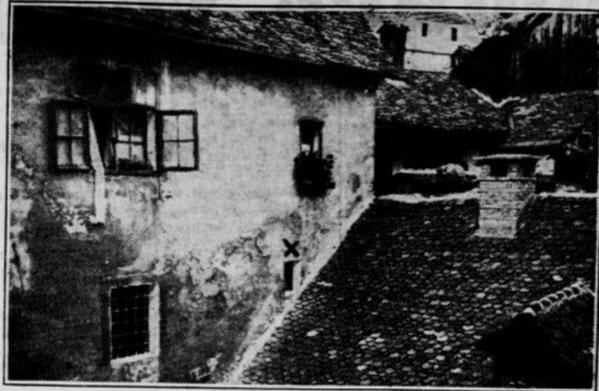
k „Vodnikovim družbi“

je na pr. analiziral osebnost in delo Leonarda de Vincija, izmed najpomembnejših spisov omenjam obsežno francosko psihoanalitično razpravo o pisatelju E. A. Poen iz peresa Marije Bonaparte). Literaturo zanima psihoanaliza tudi zaradi tega, ker so njene ideje prodirle v pozicijo, lepo prozo in dramo. Marsikateri sodoben pisatelj obravnava erotično življenje svojih junakov in junakinj psihoanalitično. Iz slovenske literature navajam najznačilnejši primer: Slavko Grum.

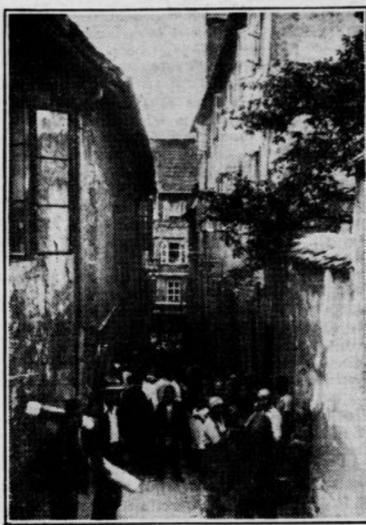
Medtem ko je v srbohrvaščini izšel nedavno popoln prevod Freudovega Uvoda v psihoanalizo (založba »Kosmos« v Beogradu) in pri isti založbi prevod Adlerjeve Individualne psihoanalize (o kateri je znani pisatelj Avgust Cesarec spisal obsežno studijo, ki je izšla v posebni knjigi v Zagrebu), smo Slovenci pravkar dobili dr. Alfreda Šerka spis »O psihoanalizi« (izdala Tiskovna zadruga kot 13. zvezek zbirke »Slovenske poti«).

Pisec pravi o svojem spisu v predgovoru: »Naprosto napisati za širše občinstvo kaj o psihoanalizi, sem dolgo premišljal, v katerem pravcu naj pišem. Zrasla iz praktičnih potreb nevrologije, se je pečala psihoanaliza prvotno izključno z medicinskimi problemi, s problemi nastanka in razvoja psihonevro-

Torišče zagonetnega zločina v Ljubljani

Zagonetna zločina, v kateri so stanovalci študentske hiše osumljeni. Je osumljeno okno sobe, iz katere so streljali. Okoliščine: streljanje Franca Šerše. Spodaj: Na Ribičevem vrtu čez preizkušnje strahujejo, ki razganjajo o skrivnostih strahujejo zločina. (Glej članek na 2. strani)

neboj mešev, se je nasenkrat nepooblaščen vodo od hadovnikov, ki so privrli s hribov. V Stipu je poveljnik straže ob strugi razpostavil redarje, ki so pričeli streljati, ko se je struga napolnila z vodo, da bi okoliščine opozorili na pretečo nevarnost poplave. V pol ure je bila globoka struga že polna in dala je široka preko 10 m, so se vendar valovi razšli daleč nakrog. Ta poplava je povzročila v okolici znatno škodo. Prebivalstvo tako poplave ne pomeni, samo v arhivu cerkve sv. Nikole v Stipu je zabeleženo, da je Utina 6. avgusta 1886. poplavila veliko področje in da je tedaj utonilo 22 ljudi.

Tudi nad severnim delom gnjilanskega sreza so v ponedeljek zvečer, ponoči in tudi še v torek dopoldne divjale hude nevihte z nalivi, gromom in točo. Med dobro uro trajajočo ploho je Staniševska reka, v katero se stekajo planinski potoki, tako narasla, da je voda poplavila daleč na okrog vse njive in travnike ter odnesla tudi precej rodovitne zemlje. Voda je drla tudi po cesti proti Bujanovcu s tako močjo, da je cesto razdejala na nekaterih mestih in za dalje časa onemogočila ves promet.

O rudarski kolektivni pogodbi

Trbovlje, 1. avgusta.

V ponedeljek so bili nenadoma poklicani v Ljubljano zastopniki rudarjev, češ, da se bodo vršila pogajanja za kolektivno pogodbo. Zastopniki delavstva so se povabili takoj odzvali, do zaključka pogajanj pa ni prišlo, ker delavski zaupniki na pogajanja niso bili niti malo pripravljeni. Upravičeno so zahtevali, naj se jim nudi prilika, da se bodo poprej posvetovali z delavstvom po revirjih.

Pogajanja, katerih so se udeležili poleg delavskih zaupnikov zastopniki TPD, Delavske zbornice in rudarskega glavarstva, so bila potem odgodena do prihodnjega torka. V revirjih prevladuje mišljenje, da bo TPD skusala pri teh pogajanjih uveljaviti one svoje namene in predloge, zaradi katerih je prišlo prejšnji mesec do sporov in do prve gladovne stavke naših rudarjev.

Nevarno deževje po dolgotrajni suši

Stip, 1. avgusta.

Ze dva meseca ni bilo v Stipu niti malo dežlja. V ponedeljek proti večeru pa so se zgrnili nad Stipom gosti oblaki in vsula se je silna ploha, ki je zajela široko okolico Stipa, zlasti pa občine Šeševarjivo, Nikoman, Kalopetrovac in Lipov dol. Reka Otina, v kateri ni bilo niti kaplje vode že

Sporta na pretek

Minula nedelja je bila bogata pomembnih sportnih dogodkov, da že dolgo ne tako. V kopališču Litrije so se borili za državno plavalno prvenstvo, na Tyršovi cesti je bil zaključek kolesarskega banovinskega prvenstva, na stadionu pa sta se na večer spoprijeli nogometni moštvi Primorja in Pirije. Morda je bilo tudi po drugih igriščih kaj boja, ki mu pa ob tako pomembnih sportnih dogodkih sportno občinstvo ni moglo posvetiti nikake pozornosti.

O kolesarskih uspehih je »Jutro« že priložilo podrobno poročilo in podrobne rezultate, danes pa prinašamo še sliko, ki kaže pogled na cilj na Tyršovi cesti, ko zmagovalac seniorske skupine vozi preko boje črte. V desnem kotu sta Avbelj, zmagovalac v juniorski skupini in Abulnar, zmagovalac v seniorski skupini, ob člana ZSK Hermesa. Njuni zmagi sta nedvomno uspeh vezbanja na novem Hermesovem dirkališču, na katerem se morejo člani vsak čas pripravljati na odlične prvenstvene dirke, kakršna je bila nedeljska.

Danes premiera velike in vesele pustolovščine Karin Hardt in Hanns Brausewetter

DEKLE Z NEBA

ELITNI KINO MATICA
Predstave ob 4., 7.15, 9.15

Dve uri smeha in zabave.

Kulturni pregled

O psihoanalizi

O psihoanalizi so doslej pisali pri nas profesor dr. Ozvald, zdravnik dr. Grum in nekateri drugi. Pri večjih narodih, predvsem kajpak pri Nemcih, je literatura o tem sodobnem nauku narasla za celo knjižnico. Spenglerjeva kulturna filozofija (propad civilizacije), Freudova psihoanaliza (premoč seksualnosti nad človekovo duševnostjo) in Einsteinova relativnostna teorija (vse je relativno, ni absolutnih zakonov in meril), to so — kakor znano — trije novi pojavi v evropskem mišljenju, ki so si po svetovni vojni pridobili izredno popularnost. Kakor vidimo, so ustrezali razpoložnosti povojnega človeka. In prav popularnost Einsteinove fizikalno-matematične podmene, ki jo lahko popolnoma razume samo strokovnjaki, nazorno kaže, da je povojni človek polagal v te nove spoznavalne struje to, kar je sam hotel imeti v njih.

razvratnež iskal utemeljitve svoje razbrzdaniosti in svojih »skritih muk«; da je bilo tako, za to kajpak ne odgovarja nauk sam po sebi, saj je v njem vzlic pretiranemu »pansekularizmu« mnogo bistrih spoznav o človeški naravi. Širokemu občinstvu, ki je v tem znanstvenem spornem in še nerazčiščenem pojavu odkrilo snov za razne poljudne senzacije in pretiravanja, pa ne moremo zametiti njegove zlorabe psihoanalize. Dobro vemo, da so močno pretiravali vsi znanstveno vzposobljeni psihoanalitiki s Freudom na čelu. Ni torej čuda, da je v vrstah pristašev psihoanalize nastal razkol, iz katerega se je razvila nova medicinsko-psihološka sekta, ki jo predstavlja Alfred Adler s svojo individualno psihologijo. Ta šola skuša ohraniti bistvena dognanja psihoanalize v kritični, nepretirani obliki.

Psihoanaliza ima neki pomen tudi v literarni in umetnostni kritiki. Ne samo zaradi tega, ker so psihoanalitiki skušali po svoje razložiti tajno nadarjenosti in umetniškega stvarjanja (sam Freud

se, torej z vprašanji, ki zanimajo predvsem zdravnika nevrologa. S prodirajočim spoznanjem strukture človeške duševnosti je pa posegla pozneje s svojimi tezami in hipotezami na druga področja in se razvila v poslednjih letih v sestav splošno kulturnih vprašanj. Kakor vsaka velika nova ideja, si je tudi psihoanaliza pridobila na eni strani veliko število vnetih, deloma fanatičnih zagovornikov, na drugi strani pa izzvala oster in odločen odpor zlasti v vrstah nevrologov in psihiatrov. O njej je nastala obširna literatura, ki še vedno narasča. Iz vseh teh razlogov ni bilo lahko najti načina pisanja o tem tako modernem, tako obširnem in tako spornem vprašanju. Z ozirom na čitateljski krog sem se moral v čisto medicinskih stvareh omejiti na najnujnejše, v ostalem pa podati glavne psihoanalitične teoreme v njihovih najznačilnejših obrisih.

Tako avtor. Skušajmo sedaj zgolj referativno orisati njegov spis. Razdeljen je v devet poglavij. Prvo obravnava najprej postanek psihoanalize, katere pravi začetnik je prav za prav dunajski zdravnik dr. Breuer. Breuer in dr. Freud sta izdala l. 1895 knjigo »Studien über Histerie«, ki pomeni temelj psihoanalize. (Prihodnje leto bo potem takem že štiridesetletnica tega znamenitega nauka.) Proučevanje histerije vodi v lah-

rint podzavestne duševnosti, kamor je Freud vrgel novo luč. Z resničnim zanimanjem sledi čitatelj avtorjevi razlagi treh osnovnih tez psihoanalize: 1. zavestna duševnost je le majhen izreček iz celotne duševnosti človeka; 2. v psihičnem svetu ni pozabljenja, razen ob individualni smrti; 3. v duševnem svetu ni najmanjše svobode, vse je najstrožje determinirano. V drugem poglavju se avtor bavi z najpopularnjšim in najbolj zlorabljenim delom psihoanalize, z njenim naukom o spolnosti. Za Freuda je erotično prav vse, kar ni sobično, zato ima zanj tudi otrok svoje erotično življenje, ki mu psihoanaliza pripisuje celo usoden pomen za vse življenje. Pisec obsežno prikazuje Freudovo teorijo o otroški libidi in o vseh stopnjah njenega razvoja. Zaostali kompleks spolnega značaja v podzavestni duševnosti se čisto pojavljajo v obliki nevroz in raznih spolnih anomalij.

Domače vesti

Ban dravske banovine dr. Drago Marušič danes ne bo sprejemal strank, ker bo odsoten.

Velike slavnosti jugoslovenskih Slovkov, v Baskem Petrovcu se bodo 12. in 13. t. m. vršile velike slavnosti in prosvetne prireditve Slovkov, ki jih organizira Matica Slovaška, ki je bila pred dvema letoma ustanovljena tudi v Jugoslaviji. Slovaška Matica ima že preko tisoč članov in so premožnejši takoj pri ustanovitvi tega važnega prosvetnega društva vložili v njegovo blaginjo tudi večje zneske, ki omogočajo izdajanje časopisa »Naš život« in poslovanje knjižnic po slovaških vaseh. V Baskem Petrovcu je Matica ustanovila tudi svoj narodno-gospodarski in prosvetni tečaj, ki ga obiskuje okrog 60 slovaških inteligentov in kmečkih fantov. Proslav se bodo udeležili tudi mnogi gostje iz Češko-slovaške.

Vseslovenski čebelarji kongres in razstava. Pomovno vabimo vse čebelarje, da se udeležijo vseslovenske čebelarje razstave in kongresa, ki bo v dnevi od 26. do 31. t. m. v Beogradu. Vse blago, določeno za razstavo, se bo prepejalo v Beograd za polovično ceno. Polovično vožnjo bodo uživali tudi vsi udeleženci kongresa, kar bo veljalo 286 Din. — V Beogradu trdno pričakujejo, da se bo razstava in kongres udeležilo posebno dosti čebelarjev iz dravske banovine, ker so Slovenci znani kot napredni in agilni čebelarji. Zato prosimo vse naše člane in nečlane, da se nemudoma prijavijo glede udeležbe na razstavi in kongresu pri glavnem tajnistvu čebelarjskega društva v Ljubljani. Prijave za razstavno blago je poslati tajnistvu takoj, blago samo pa do 5. t. m. Prijave za udeležbo na kongresu je poslati do 20. t. m. Slovenski čebelarji se odpeljejo na kongres 25. t. m. Čebelarji, agitirajo za veliko udeležbo.

Obisk uglednega rojaka. Iz Valparaisa je prišel v Sarajevo na obisk naš ugledni rojak in zaslužni rodoljub Frano Petrinović. Petrinović ostane nekaj časa v Sarajevu kot gost ugledne rodbine Jeftanovičev.

Obisk turških gospodarstvenikov. V Banji Lukci je napovedan obisk večje skupine turških gospodarstvenikov, zastopnikov vseh panog narodnega gospodarstva v Turčiji. Izletnike bo vodil znani turški inženjer in podpredsednik carigradske trgovske in industrijske zbornice Resad Nuribeg, ki je rodom iz Bosne. Turški gostje bodo obiskali vsa naša važnejša gospodarstva središča, v Bosni pa se bodo posebno zanimali za lesno industrijo in si bodo ogledali tudi velika podjetja »Sipadac«.

Diplomiran je bil na univerzi v Inmostu za doktorja vsega znanstvenika g. Marjan Bukovec iz Ljubljane, prvotni zimski spontrnik in raziskovalec kraških jam.

Dobrotnik revnih otrok in nekdanji četnik v največji bedi. Beogradska »Politika« objavlja že nekaj časa članke o oskrbi vojnih sirot. V teh člankih so bile navedene poleg prvih ustanov, ki so skrbele za vojne sirote, tudi mnoge osebnosti, ki so se posebno odlikovale pri tem skrbstvu. Zadnji članek pa se bavi z usodo nekdanjega četnika, pravoslavnega meniha Sergeja Jokića, ki je takoj, ko se je vrnil s solunske fronte, posvetil vso skrb zapuščenim deci. Otroke, ki so med vojno vihrno izgubili roditelje in niso niti vedeli, od kod so doma, ker so se sprva potikali med begunci in vojaškimi oddelki, potem pa ostali tam, kamor jih je pač naključje zaneslo, je zbiral po vseh krajih ter jih odpredeljal v Beograd. Tako je rešil več tisoč vojnih

sirot, sedaj na stara leta, ko je izgubil vid, pa je sam ostal največja sirota. Ko mu je opesal vid, je bil v nekem samostanu blizu Skoplja, ker pa je bil sprejet v očesno kliniko, so ga iz samostana odslovili. To se mu je pozneje zgodilo tudi v dveh drugih samostanih, kjer je bil nesposoben za vsako delo. Zadnje čase je skrbel za nekaj sorodnikov, ki pa je sedaj izgubil službo. Stari slepi četnik, dobronik vojnih sirot je sedaj v največji bedi.

Službeni list dravske banovine od 1. t. m. objavlja: Uredbo o društvih univerzitetnih slušateljev; naredbi o kontroli kakovosti jajc za izvoz v Nemčijo ter odredbo o čovžovni čebeli na ajdovo pašo in o točenju medu.

Smrtna kosa. V Vidmu pri Krškem je umrla gospa Fani Starčeva, sestra g. Franca Korbarja, šolskega upravitelja v St. Petru na Medvedovem selu. — V Ljubljani je umrl upokojeni železničar g. Janez Poznič. Pogreb bo jutri ob pol 18. — Pokojnina blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Šentvliška obrtna razstava je deležna vedno večje pozornosti velikega števila obiskovalcev iz vseh delov dravske banovine. Mnogo obiskovalcev pa je tudi iz drugih banovin, vsi pa občudujejo izdelke naših vrlih šentvliških obrtnikov, ki so s svojo razstavo dokazali, kako kvarno in nepotrebno je kupovanje tujih izdelkov zlasti v mizarstvu. Na razstavi najdemo vse predmete te stroke tako lično in solidno izdelane, da morajo zadovoljiti še tako razvajeno oko. Mlademu šentvliškemu društvu obrtnikov je treba čestitati zaradi velikih uspehov, ki jih je doseglo v kratki dobi svojega obstoja.

Napredek Cetinja. Načelnik cetinjske občine je dal dopisnikom beogradskih listov daljšo izjavo o napredku Cetinja, odkar je to mesto postalo središče banške uprave. Med novimi zgradbami so posebno važne banška palača, podružnica Hipotekarne banke in stanovanjska hiša za banovinske uradnike. Dovošnje se tudi stavlja ljudske šole, ki bo ena od največjih in najmodernjših poslopij na Cetinju. Šola bo imela ime prestolonaslednika Petra. Urejujejo se tudi ulice in izdelan je bil nedavno tudi projekt za razširitev mestnega vodovoda.

Sarajevski inženjerji in nova katedrala Sarajevska sekcija združenja inženjerjev in arhitektov je priredila posebno zborovanje zaradi nameravane zgraditve katoliške katedrale po načrtih avstrijskih projektantov. Vsi govorniki so izražali svoje zaupanje, zakaj ni sarajevski nadškof poveril izdelave načrtov domačim arhitektom, ki so znani in cenjeni tudi izven meja naše države. Sprejeta je bila resolucija, ki naglašala, da smatra sarajevska sekcija združenja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov za svojo dolžnost, da po glavni upravi združenja in po inženjerskih zbornicah uvede vse potrebne korake na merodajnih mestih za preprečitev zgradbe katedrale po načrtih tujih projektantov. Zgradbo katedrale po tujih načrtih smatrajo naši inženjerji in arhitekti za kulturno sramoto in so prepričani, da bo proti njej nastopila vsa naša zavedna kulturna javnost.

V rudniku Jarandolu, kjer je okrog 800 rudarjev zapustilo delo, ko je bil podjetnik, neki beogradski industrijec že milijone dolžan na neizplačanih mezdah in uslužbenih plačah se po zaslugi oblasti razmere urejujejo. O tej zadevi so se pri sreskem načelstvu v Raški vršile že ankete, rudarska deputacija pa je prišla tudi v Beograd. Po intervencijah sreskega načelstva v Raški in Delavske zbornice v Beogradu je bilo sedaj sklenjeno, da bo država prevzela v svoje roke rudniško upravo v Jarandolu in da bodo rudarji dobili takoj izplačan del svojih, že davno za služenih mezd. Država bo rudarjem zajamčila tudi točno izplačilo tekočih zaslužkov ter skrbelo, da bodo čimprej izplačani tudi ostali deli mezd. To je tudi udeležilo so se rudarji spet podali na delo.

Kakor v srednjem veku. V okolici Gornjega Milanovca je kmetu Jakovljeviću otrok zbolel od ošpic in oče je poklical nekoga žensko, ki je živela sloves čarodějke in zdravnice. Žena je takoj izjavila, da je otrok začaran in kot čarovnico je označila neko svojo sovražnico iz iste vasi. Kmetu je razodela, da bi otrok gotovo ozdravel, če bi kdo čarovnico sežgal. Nekaj dni pozneje je Jakovljević za čarovnico označil vaščanko, stobil v svoj hišo ter

jo napadel s razbeljenim železom. Nesrečno so sosedje komaj rešili iz rok popolnoma podvržanega kmeta.

Sleparije v bosanskem rudniku. Komisija iz Sarajeva preiskuje malverzacije, ki so se dogodile v rudniku Laušu. Nekli rudniški uradniki so se dogovorili z nekaterimi rudarji za naslednje sleparije, ki je dal časa uspevala. Uradniki so nekaterim rudarjem po dogovoru beležili nestorjone nadurno delo, ki je bilo potem gladko izplačano. Izplačila so si potem uradniki in rudarji delili. Te sleparije so povzročile veliko razburjenje pri ostalih rudarjih, ki so zelo slabo plačani in, če se le da, prikrašani. Komisija, ki preiskuje sleparije, je doslej ugotovila, da si je sleparska družba prisvojila preko 100.000 Din.

Za polovično ceno prodam nad 500 terjatev za svoje knjige »Grunt«, »Med padarji in zdravnik« ter »Pisane zgodbe« v znesku 30.000 Din. Dolžniki so prav ugodni in plačila možni. Dopolni na naslov: Janko Kač, Ljubljana, Rutarjeva 4-K.

Objede oblike barva v različnih barvah in plisirata tovarna JOS. REICH.

Iz Ljubljane

Zaključek tlačenja del na Vilharjevi cesti. Vilharjeva cesta je sedaj dotlakovana tudi v svojem zapadnem sektorju in je priključena na Tyršev cesto. S tem zaključkom se odvijata nova velika dela, ki veže zapadni del Ljubljane z Vodmatom in Mostami, ob enem pa izginja iz spomina zloglasna slaba Dovžanova cesta, preko katere se sedaj postopoma razširja ljubljanski glavni kolodvor. S tlačenjem nove Vilharjeve ceste je v glavnem dokončan program, ki je v zvezi s postavitvijo novih carskih objektov povsem preobrazil ves okoliš severno glavnega kolodvora. Nekdanje nečiste globoke in prostrane jame, ki so služile svojčas pri gradnji železnice kot gramoznice, so z novo ureditvijo izginile in odstranjena je tudi večina najraznovrstnejših barak, ki so v tej okolici zrastle med vojno in po prevaru. Kdor je poznal ta okoliš pred napravo nove Vilharjeve ceste, ga bo težko razpoznal sedaj. Zeleti bi bilo, da bi tudi nekateri mejaši nove ceste uredili svoja zemljišča tako, kot jih je že večina ostalih Mest. občina namerava jeseni ali v zgodnji pomladi podaljšati topolov drevored na tej cesti tudi na nje zapadnem delu, kot je že zasajen na vzhodni strani in ki daje cesti lep in sojevrsten značaj. Takrat se bo izravnale in uredile tudi ploskve vzdolž vozlišča, v kolikor z njim razpolaga mestna občina.

Vilharjeva cesta je tlačkavna z domačim granitnim drobnim tlačkom, ki se je izkazal za take komunikacije kot najpripravnejši. Glavni kolodvor ljubljanski je sedaj z vseh strani obdan s tlačkavanimi cestami, katerega daljši stranici tvori Masiškova in Vilharjeva, krašiš pa Tyrševa in Smartinska cesta.

Obrtno-risarski tečaj. Kakor se vrše često v počitnicah razni učiteljski tečaji, tako se vrši te počitnice tudi I. obrtno-risarski tečaj na srednji tehnični šoli in sicer od 2. julija do 22. t. m. Tiho in neopazno pobiti vsako jutro 29 udeležencev v šolo, kjer rišejo in pišejo dnevno od 8. do 13. urah tudi popoldne, ali pa obiskujejo v popoldnevih razne tovarne. V ponedeljek so si ogledali tobačno tovarno in plinarno, v sredo pa obrtno razstavo v št. Vidu ter delavnico g. Kregarja. Tečaj vodi načelnik banške uprave g. inspektor Presl, ki skrbi kolikor je največ mogoče, da se tečaj

Kopališče v hotelu Slon zopet odprto.

GRAND HOTEL „UNION“
Drveni ob 1/8. vrtni

koncert vojaške godbe

Vstop prost, cene normalne.

Mišice in živce krepi solnce, ako se maže telo z originalnim
NIGGEROL OLJEM ali KREMO
(Patent št. 5922) za solnce in masažo. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.
DROGERIJA GREGORIČ
Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Naznanjam
cenjenemu občinstvu, da sem preselil svojo lekarno pri „sv. Roku“
iz hiše na Celovški cesti št. 34 v hišo g. Simončiča na Celovški cesti št. 62 nasproti trga v šiški.
Za nadaljnji obisk se pripravite:
Ph. M. HOČEVAR SLAVKO
lekarnar
Ljubljana 7. — Telefon 34-51.

uspešno zaključil. Za tečajnike same in njih financiranje pa skrbi z g. inspektorjem nad vse ljubjeznivi razrednik g. dr. Klinc. Tečaj se vrši po določenem programu, predavajo znani strokovnjaki in sicer: stavbarstvo g. inž. Kregar, mizarstvo g. Iv. Kregar, tehnologija lesa strok. učitelj g. Dolak, gradbeni material in njega tehnologija g. inž. Dimnik, opisno geometrijo in modeliranje pa g. prof. Žnidaršič. Imena predavateljev jamčijo, da bodo tečajniki pridobili res mnogo toga, kar pri poučevanju na obrtnih šolah neobhodno potrebujejo. Obrtni. šole pridobe nov kader strok. izvedbenih učiteljev, kar bo le v prosopeh teh šol. Tečaj obiskujejo tudi 2 tovarišice.

Maša zadušnica za pokojnima bratoma Dušanom Pircem in Pepetom Kucem se bo, kakor smo naprošeni objavili, vršila v nedeljo 5. t. m. zjutraj ob pol 8. pri Sv. Jakobu. Vabljeni so vsi bivši orjunaši in ostala nacionalna javnost.

Društvo »Tabor« Drveni ob 8. važen sestanek na realki (Vezova ulica). Pridite vsi!

Polzvedbe. K svojim ljubljanskim sorodnikom je prišla v torek dopoldne 27 letna Pavla Narobetova, ki pa je kmalu zopet odšla. Čes, da ima neke opravke, in da se takoj vrne. Od tedaj je niso več videli in so zaradi nje v hudih skrbih. Občlečna je bila v temnomodro obleko in pri sebi je imela tudi precej denarja. Kdor bi o njej kaj vedel, naj to sporoči proti nagradi na naslov: Franc Narobe, Šmartno pod Šmarno goro.

Samo še danes!
Moderni Robinson DOUGLAS FAIRBANKS
Film ljubezni, poln divnih hawajskih pesmi, romantike, pustolovščin i. t. d.
Danes ob 4., 7. in 9. ur.
Vstopnina najnižja Din 4.50 in 6.50.
ZVONIKO KINO DVOR Telefon 2730

Iz Celja

Sprejem češkoslovaških Sokolov. Danes ob 17.30 se bo peljalo skozi Celje v Zagreb okrog 600 češkoslovaških Sokolov. Vlak bo imel v Celju 10 minut postanka. Sokolsko društvo v Celju vabi vse članstvo in ostalo občinstvo, da se udeležijo sprejema na kolodvoru in pozdravi naše severne brate. Prinesite s seboj cvetlice! Vstop na peron bo prost.

Odkritje Lečnikove spominske plošče. Savinjska podružnica TK Skale v Celju bo odkrila v nedeljo 5. t. m. v masivu škrlatice spominsko ploščo svojemu lani smrtno ponesrečenemu članu Francu Lečniku iz Celja. Dohod iz Kranjske gore do koč na Krnici, odkoder je še slabo uro hoda do plošče. Ob 10. bo opravil katehet g. Vinčo Lavrič iz Ljubljane službo božjo na prostem. Vabljeni so vsi planinci, za tovariše Skalaše je udeležba obvezna, da skupno počastimo spomin pokojnega tovarša.

Brezposelnost. Pri celjski ekopozitari javne borze dela se je od 21. do 31. julija na novo prijavilo 42 brezposelnih, sredovnanj je bilo 10, odpotovalo je 8, odpadlo 9 oseb. Dne 31. julija je ostalo v evidenci 313 brezposelnih (284 moških in 29 žensk) napram 298 (277 moških in 21 žensk) dne 20. julija.

Obisk tujcev. V juliju je obiskalo Celje 1152 tujcev (napram 899 v letošnjem juniju in 1135 v lanskem juliju), in sicer 848 Jugoslovenov in 304 izozemci, med temi 137 Avstrijcev, 90 Čehoslovakov, 24 Nemcev, 17 Italijanov in 10 Madžarov.

Umrli v Celju in okolici. V Juliju je umrlo v Celju 17 oseb (2 v mestu in 15 v javni bolnišnici), v okoliški občini pa 7 oseb.

V nedeljo zopet ne bo toka. Falska elektrarna bo zaradi popravil na daljnovodu v nedeljo 5. t. m. od 5. do 15. ure uknila dobavo toka za Celje in okolico.

Žrtve nesreč. V ponedeljek je 49 letni posestnik Franc Divjak iz Zeloga pri št. Petru v Sav. dolini pomagal pri mlavbi v Sp. Grunovljah. Pri delu ga je zgrabila mlatinca za desno roko in mu razmesarila vse prste. Istega dne je mlatinca zgrabila 62letnega posestnika Antona Habjana na Ostrožnem pri Celju za levo roko in mu zmečkala sredinec. V ponedeljek se je prevrnil voz slame na 14 letno najemnikovo hčerko Karolino Tovornikovo s Ponedega pri Marjagradcu in ji zlomil desno nogo. Ponesrečenec se zdravi v celjski bolnišnici.

Nepoštenjaku je naselja. V torek ob 11.15 je prispela posestnikova hči Pavla Lubejeva s Keblja pri Konjčah z mariborskim vlakom v Celje, da obišče brata, ki leži v celjski bolnišnici, in se nato odpre v Ljubljano iskat službo. V Aleksandrovi ulici se ji je pridružil neznan moški in se ponudil, da ji bo nesel kovček. Lubejeva je privolila, nekar jo je neznanec spremljal do bolnišnice. Tam ga je Lubejeva prosila, naj jo počaka s kovčekom pred poslopjem, sama pa je šla obiskat brata. Ko

je prišla pozneje s poslopja, je opazila, da je neznanec izginil z njenim kovčekom, v katerem je imela obleko, perilo, čevlje, toaletne potrebščine, nekaj denarja in drobniarj. Lubejeva ima 1421 Din škode

— Samo še danes do 18. je čas, da obnovite srečke drž. razredne loterije v po-družnici »Jutra« v Celju.

— Kino Union. Danes ob 16.15 in 20.30 zvočna opereta »Kadar srce izpregovori« in zvočna predigra.

Iz Maribora

III. Mariborski teden od 4. do 15. t. m. Razstava Mariborskega slovenskega ženskega društva, odseka za pospeševanje domače obrti. Odsek si je zadal hvaležno nalogo, da uvede razne panoge domače obrti v naše kraje. V vinorodnih hlačozah se je po zaslugi odseka razvilo tkanje volnenih predmetov ter bodo na razstavi marljive Hlačozanke pokazale svoje delo, tkale bodo in proslavile obenem svoje lepe izdelke. Tudi v mestu samem se je posrečilo vzbuditi zanimanje predvsem za tkanje perzijskih preprog ter bo ob tej priliki izloženih več prekrasnih izdelkov. Ormožanke razstavljajo svoje že znane šivane čipke. Članice ženskega društva gojijo vezenje vseh panog. Oprajo se na narodne noše in narodno veživo, propagirajo domače narodne noše; razstavi je priključena revija narodnih noš, kjer bodo pokazane predvsem noše iz bivše mariborske oblasti kakor iz Pohorja, Savinjske doline, Slovenskih goric itd. Po načrtih društva se na podlagi starih slovenskih vezenih izdeluje nove, sedanjim potrebam in okusu prilagodene, poslužujejo pa se tudi čisto modernih tehnik. Glavni namen odseka je vzbuditi interes za okusne domače proizvode in ustanoviti s tem temelj za domačo obrt v naših krajih. Razstava, ki bo vzorno urejena, bo aedvoma popolnoma dosegla svoj namen.

Vsem somišljenikom JNS. Odbori vseh mestnih krajevskih organizacij JNS pozivajo vse svoje članstvo, naj se v čim večjem številu udeleži komemoracije za pokojnim generalom Malistrom, ki bo drveni ob 20. na verandni restavraciji Union.

Učiteljski maturanti letnikov 1876. do 1885. bodo obhajali v Mariboru za časa Mariborskega tedna svoje obitelne maturo po naslednjem sporedu: V soboto 4. t. m. ob 10. sv. masa v stolnici, ob 11. sestanek v lovski sobi pri »Orlu«, ob 12. skupen obed na terasi pri »Orlu«, ob 16. izlet na Mariborski otok, zvečer obisk gledališke predstave na prostem; v nedeljo 5. avgusta: dopoldne obisk razstav in veseličnega prostora Mariborskega tedna ter muzeja, popoldne pa izlet v okolico. Prijaviteljci, ki žele, da jim odbor prekrbi prenočišče, naj takoj javijo to predložitvenemu odboru, oz. predsedniku upokojenemu naduštletju g. A. Ogorelcu.

Dr. Rudolf Lovrec ne ordinira od 2. do 20. avgusta.

Od doma je pobegnili 13letni Franc Zorko od Sv. Antona v Slov. gorinah. Dečko je srednje velike šibke postave, plavalas in oblečen v kratke rjave hlače. Kladi se najbriže kje po Mariboru. Kdor bi kaj vedel o njem, naj javi policiji.

Nezgodje. V mariborsko bolnišnico so pripeljali večeraj popoldne 4 ponesrečenca. V Koških je padla 50 letna zasebanca Ljudmila Lupinškova tako nesrečno, da si je zlomila desno roko. Po nesrečnem naključju si je zastrupila pri 20 letna delavka Angela Ritonjeva. V Lenarčičevem kamnolomu se je hudo ponesrečil 32letni delavec Roman Disinger, ki ga je zasulo kamenja. Na Slomškovem trgu je neki avtomobil povozil 9letnega šolarja Milana Anzel, pri čemer se je deček hudo poškodoval na levi nogi in roki. Čevljarški pomočnik Anton Kramer pa je doma tako nesrečno padel po stopnicah, da si je zlomil desno nogo.

Tatvina koleca. Franc Greifoner je prijavil policiji, da mu je večeraj nekdo iz dvorišča ženske porodnišnice ukradel kolo, vredno 600 Din. Kolo ima ev. šte. 62258.

Repertoar MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. avgusta ob 20. v mestnem parku na otroškem igrišču ob koncu Tyrševae ulice: »Kulturna prireditve v Črni mlaki«. Premiera.

Gledališka predstava na prostem. V okviru »Mariborskega tedna« uprizori mariborsko gledališče za otvoritev tedna Gollovo komedijo »Kulturna prireditve v Črni mlaki« v mestnem parku na otroškem igrišču. Režijo vodi glavni režiser J. Kovčič, sodelujejo pomnoženi ansambli, velika komparzija in godba »Lirac«. Sedeljev je 754. Predprodaja pri gledališki blaginji (Tel. 32-82). Vstopnina od 35 do 10 Din. Stojlišča po 8 in 5 Din. Premiera bo to soboto.

Za revmo, išias, otlpelost, želodčne in ženske bolezni!

ČATEŠKE TOPLICE

(45.5 C)
Najbolj vroče radio-termalne kopališče v dravski banovini! Od 1. maja do 30. junija in od 1. septembra do 31. oktobra 20-dnevno pavšalno zdravljenje za ceno 1.100 Din, 10-dnevno 600 Din (soba, 4-krat dnevno dobra hrana, dnevno 1 kopej, 1 zdravniški pregled, dovoz in odvoz od postaje Brežice ali Dobova, takse. Prospekti na zahtevo.

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga, % 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1—10, 7. padavine v mm, 8. vrsta padavina.
Temperatura: prve številke pomenijo 1. avgusta
Ljubljana 7, 757.8, 19.4, 85, 0, 9, —, —; Maribor 7, 756.3, 21.0, 70, 0, 4, —, —; Zagreb 7, 757.4, 22.0, 80, WSW, 9, —, —; Beograd 7, 757.2, 24.0, 70, SE, 1, 5, —, —; Sarajevo 7, 760.8, 17.0, 80, 0, 0, —, —; Skoplje 7, 759.3, 24.0, 60, 0, 0, —, —
Temperatura: Ljubljana 26.0, 18.0; Maribor 27.3, 18.0; Zagreb 31.0, 19.0; Beograd 32.0, 21.0; Sarajevo 31.0, 12.0; Skoplje 34.0, 17.0; Split 33.0, —.

MAŠENJE PERILA na šivalnem stroju
z enostavnim šivanjem naprej in nazaj, mnogo hitreje in bolje nego na roko. Vam je omogočeno z edinstveno pripravo
PST PATENT STOPP TWIST.

j. zavesti osebnega bistva, ki mu stoji nasproti »onč« (das Ich und das Es). Tu je tudi beseda o proslulem Ojdpovem kompleksu, t. j. o infantilni zaljubljenosti otrok v starše. V petem poglavju razvija pisec Freudovo teorijo nagonov: področje, ki je nedvomno izredno zanimivo, saj vodi človeka na dno njegove narave. Tu najdeš tudi Freudovo razlago o večni borbi nagonov s smrtjo in razbor psihoanalitičnega pojmovanja smrti, te najhujše nasprotnice erosa.

V šestem poglavju nas pisec seznanja s problemom kulture, kakor ga je Freud razložil v svoji l. 1930 izišli knjigi »Das Unbehagen in der Kultur«. Eros je po pojmovanju psihoanalitikov najmočnejši činitelj tudi v človeški kulturi. Kultura si je morala zavojevati in tako rekoč zaslužiti svojega neprestanega ustvarjalca, in njene sublimne vrednote nastajajo na račun sirove libidozne energije. Razvoj kulture je usmerjen v libidozno enovitost, v panhumanizem. Iz nasprotja med individualnim spolnim nagonom in njegovo kulturo, ki ustvarja socialno življenje na suženjstvu mogočnega nagona, nastajajo za človeka mnoge posledice, ki dobivajo včas dramatsko napetost.

V sedmem poglavju prehajamo še bolj na področje višjega duševnega življenja, k problemu religije, ki sega po

Freudu (njegov spis »Totem und Tabu«) globoko v totemistično razdobje človeškega kulturnega razvoja, kjer se prvi višji zaleti človeške misli družijo s incestuoznimi (krvosramnimi) nagibi in z zločinstvom po Ojdpovem kompleksu. Bog je za Freuda poduhovljeni totem, t. j. najvišji izraz za žrtev. Osmo poglavje obravnava problem sanjanja in razlago sanj v psihoanalitičnem smislu. Tudi tu ima libido veliko vlogo. Razčlenjevanje sanj nevrotikov sodi med najvažnejše in obenem najbolj znane metode psihoanalitične medicine.

Medtem ko je avtor v dosedanjih poglavjih samo verno razlagal psihoanalitične teoreme, zlasti pa Freudov nauk, ki kaže njih najčistejšo obliko, skuša v devetem poglavju podvreči psihoanalizo — kritični analizi. Prijema jo pri njenih osnovnih težah in posebej razčlenja njene metode. Kritika dr. Šerka je spisana s stališča nevrologa in prikazuje z nekaterimi posebno očitnimi primeri absurdne, vprav smešne sklepe, do katerih prihaja dogmatični intelektualizem Freudovega materialistično usmerjenega dušeslovja.

In vendar bi bilo povsem nekritično odrekat psihoanalizo, « sklepa prof. Šerko, »kakor jo je formuliral Freud, vsako znanstveno vrednost in njenemu ustvaritelju vsako zaslugu. Tudi na-

sprotniki Freuda in njegovega življenjskega dela priznavajo izredno duhovitost in nekaterim njegovim idejam trajno znanstveno vrednost, odklanjajoč edinele pretiravanja in zablude, ki jim je psihoanaliza, kakor vsaka druga originalna ideja, v svojem prvem zaletu zapadla...« Nadalje pravi slovenski kritik Freuda, da je njegova nesporna sk-sluga, »da je prelomil s psihološkim slepomljenjem in izpregovoril odkrito besedo o seksualnosti človeka kot glavni gonilni sili nele udejstvovanja vsakega poedina, ampak vsega človeštva v njegovem kulturnem stremljenju.« Svojo kritiko končuje avtor takole: »Ni Freud prvi, ki so ga zavedle spekulacije v nesmisel, ista usoda je zadelala tudi spekulativne mislece, kakor so bili Fichte, Schelling in Hegel.«

Kot laik se kajpa ne morem spuščati v ocenjevanje spisa »O psihoanalizi«. Sodim pa, da bo njiga slovenskemu izobrazencu, ki mu je namenjena, dobro rabila: iz nje se bo lahko v domačem jeziku in ob vodstvu domačega strokovnjaka najlepše seznanil s psihoanalizo, ki vzlic vsem svojim zmotam in pretiravanjem odpira globoke in daljne poglede in skrivnosti človekove narave. Knjiga je spisana dovolj poljudno, čeprav ne tako, da bi jo lahko razumel tudi čitatelj, ki so mu tuji osnovni splošnofilo-

zofski in posebej še dušeslovni pojmi. Nje čitanje pa bi se močno olajšalo, ako bi pisec doberšen del tujk, ki jih razlaga ob koncu knjige v slovarčuk, nadomestil že v samem besedilu s slovenskimi izrazi. Marsikje bi to samo pripomoglo k večji učinkovitosti pišečevega sloga.

Kakor vsi dosedanjí zvezki »Slovenskih poti«, je tudi najnovejši primerno opremljen in se lepo uvršča k ostalim dvanajstim knjižicam, ki se s svojo pestro in izvirno vsebino častno uveljavljajo na domačem knjižnem trgu. —o.

Popravi! V članku »Nov roman Miška Kranjec« (Jutro, 31. julija) je tiskarski skratič izpustil v prvem stolpcu in drugem odstavku nekoliko besed, kar moti smisel. Prizadeži stavek se glasi pravilno: »Vpivni Cankarjevega novoromanizma in lirizma, torej izrazito subjektivne umetniške forme, se združujejo z vplivi predvsnega impresionizma, realizma in celo naturalizma (Zola ima pri nekaterih mladih še nenavadno visok tečaj).« Prav tako je pravilno se pramlačeno (ne premlaćeno) besedo krizac. Ostale napake si je lahko popravil čitatelj.

Nov literarni časopis v Beogradu. Kakor izvezo, prične l. septembra izhajati v Beogradu velik literarno - kulturni časopis po vzorcu pariških »Les Nouvelles Littéraires«. Imenoval se bo »Idejet in bo izhajal tedensko. Njegova naloga bo, da tudi kar je mogoče široko in poglobljeno podoba vsega kulturnega dogajanja v Jugoslaviji.

Izjalaj bo na osemih straneh formata velikih pariških listov. Glavni urednik novega lista, ki bomo o njegovem programu še poročali, je znani pisatelj Miloš Crnjanek. Uredništvo bo imelo svoje zastopnike v vseh večjih mestih

Gospodarstvo

Nadaljnje padanje prostih deviznih tečajev

Ze pred dnevi smo obširneje poročali o žvrtvi tendenci našega dinarja v zvezi z dotokom inozemskih plačilnih sredstev od tujeskega prometa, kar se kaže zlasti v nazadovanju svobodnih deviznih tečajev. Zadnje dni so ti tečaji ponovno nazadovali. Na zagrebški borzi je bil angleški funt v privatnem kliringu v ponedeljek zaključen po 240 v tork je po 232, včeraj pa po 229,90. Od srede junija je tečaj angleškega funta v prvotnem kliringu puspil že od 256 na 229,90, to je za preko 10%. Enako nazadovanje opažamo pri avstrijskem šilingu, ki se je v ponedeljek trgval na zagrebški borzi po 848, v tork po 845, včeraj pa že po 838, to je za skoro 11%.

Na svobodnem deviznem tržišču se sedaj proste devize (ki ne izvirajo od izvoza) trgujejo na bazi okrog 15 Din za švicarski frank, tako da znaša tečaj lina okrog 3,95 Din, tečaj francoskega franka 3,05 Din in tečaj češkoslovaške krome 1,92 Din. Pri bazi 15 Din za švicarski frank znaša torej sedaj privatna premija na paritetne devize tečaj okrog 35%, sredi junija je znašala okrog 48%.

Zanimivo je sedaj, da je premija na svobodnem deviznem trgu že manjša, nego premija, ki jo priznava Narodna banka pri nakupu zlata. Od 23. maja naprej plačuje Narodna banka za čisto zlato (999/1000) 52 Din za gram. Ker znaša paritetna cena zlata 37.750 Din za gram, plača torej Narodna banka pri nakupu zlata premijo 38%, t. j. okrog 3% več nego znaša sedaj premija na svobodnem deviznem trgu. Če bo Narodna banka naprej obdržala ceno 52 Din za gram zlata in bo privatna premija na deviznem trgu nadalje popuščala, ni izključeno, da bo pričelo pritekati zlato iz inozemstva k Narodni banki. Pa tudi doma shranjeno zlato se bo pričelo v večjem obsegu stekati v Narodno banko. Za napoleondor: plačuje sedaj Narodna banka 300 Din, za 20kronski zlatnik pa 320 Din.

Gospodarska konjunktura in valutne težkoče v Nemčiji

Gospodarski položaj v katerem se nahaja danes Nemčija, je prav nenavaden. Doim se v notranjosti države opaža znatno konjunktorno izboljšanje, se kriza v zunanji trgovini nadalje postruje. Do letošnjega maja je Nemčiji uspelo dvigniti število zaposlenih delomancev na 15,8 milijona (lani 13,2). Od 2 in pol milijona novo zaposlenih pa je seveda 700.000 ljudi le zašilno zaposlenih, in sicer v raznih skedaj za omiljenje brezposelnosti. Vsekar se je število registriranih brezposelnih delavcev (seveda še ne štejejo zasilno zaposleni) v enem letu zmanjšalo za 2 in pol milijona, to je za polovico prejšnjega stanja. Sedanja uzodna konjunktura v Nemčiji je v pretežni meri umetno izstavna predvsem z velikimi javnimi deli. Od začetka lanskega leta do junija letošnjega leta je bilo v Nemčiji za zasilna javna dela (Arbeitsbeschaffung) angažiranih 5,4 milijarde mark; od tega je preskrbela država 3 milijarde, ostala oblastva pa 2 in pol milijarde. Od imenovane vsote 5,4 milijarde mark, ki je bila angažirana za zasilna javna dela, je doslej izplačano le 2,5 milijarde mark in še od te vsote je bilo 2,1 milijarde mark izplačano v obliki menic, od katerih se sedaj nahaja za 1,5 milijard mark v portfelju Reichsbanke. Zasilna javna dela so torej precej obremenila nemško Reichsbanko in je že zmanjšanju portfelja privatnih menic pripisati, da je sedaj skupni menični portfelj Reichsbanke le za 550 milijonov mark vsilji, nego je bil lani.

To razširjenje kreditne baze v Nemčiji ima seveda vpliv tudi na nivo cen in ne bo mogloče zadržati tendence, ki silijo cene navzgor. Pa že sedanji razvoj cen v Nemčiji kaže posledice umetnega dvigovanja gospodarske konjunktura. Doim se je od začetka lanskega leta v skoro vseh državah nivo cen nadalje znižal, vidimo, da se je nemški indeks cen v trgovini na debelo v tem času povzpelo od 91 na 99. »Neue Zürcher Zeitung« je mnenja, da je danes Nemčija še najdražja država v Evropi, kar je tudi vzrok znatnih izvoznih in deviznih težkoč. V Nemčiji se danes pojavljajo vsi iz prve povojne dobe znani neuspešni protikrepi proti naraščanju cen, kakor doiočevanje maksimalnih cen, kaznovanje onih, ki dražijo blago, boji proti tesariranju blaga, končno boji proti zapravljanju sirovin in reglamentiranja porabe sirovin. Pri tem pa je vlada v Nemčiji prisiljena zaradi naraščajočih produkcijskih stroškov dovoljevati posameznim industrijam, da dvigajo cene svojim izdelkom.

Visoki novi ceni v Nemčiji v primeri z ostalim inozemstvom je gotovo največja ovira za nemški izvoz. Sicer gre danes že 40% nemškega izvoza za deloma razvred-

notene vezane marke, vendar to ne zadošča. Ker je nemška Reichsbanka skoro do cela že izčrpala svoje zlato in devizne rezerve, je sedaj reducirana prodaja deviz uzovnikom že na 5% potrebe iz leta 1931. Vlada je morala znatno omejiti uvoz sirov in ni izključeno, da bodo te restrikcije končno tudi vplivale na razvoj konjunktura in zaposelnosti. Dviganje konjunktura se preko gotovega obsega pač ne da umetno izsiliti. Mnogi vidijo rešitev samo še v devalvaciji nemške marke, vendar se temu brani tako Reichsbanka kakor tudi vlada. Zato skušajo merodajni krogi v Nemčiji napraviti prav vse korake, da se zaenkrat ohrani nominalna vrednost marke, četudi z žrtvami.

Gospodarske vesti

Turistični promet s Poljsko. Narodna banka objavlja, da je finančni minister izdal odlok, po katerem se letos zaradi pospeševanja turizma lahko izjemno vršijo izplačila turistom iz Poljske iz terjatev Poljakov v Jugoslaviji, ki so nastale iz blagovnega prometa, pod pogozi, da republika Poljska zniža poljskim turistom, ki gredo v Jugoslavijo, takee za vidiranje dotnih listov. Za ta izplačila poljskim turistom, ki pridejo v našo državo, bodo naši pooblašteni denarni zavodi dobili naloz od poljske trgovinske kompenzacijske družbe (»Zahanc«). Potniki, ki potujejo iz Jugoslavije na Poljsko, pa bodo lahko pri naših denarnih zavodih na podlagi polnih listov ali specialnega dovoljenja finančnega ministarstva polagali dinarje in se jim bo na Poljskem s posredovanjem imenovanega kompenzacijskega zavoda izplačala protivrednost v zlotih.

Začetek letošnje hmeljske kampanje. Iz žalca poročajo, da se je v zgodaj rezalnih nasadih že pričelo obiranje hmelja v večjem obsegu in imajo nekateri večji hmeljarji že nekaj stotov novega suhega blaga. Dospelo je tudi že nekaj tujih kupcev, vendar se pa kupčija še ni pričela, razen malih količin za vzorce.

Češkoslovaška bo letos morala uvažati žito. Uradna cenitev letošnjega žitnega pridelka v Češkoslovaški še ni znana, vendar se letošnji pridelki že za priložnost oceniti. V srednji in severozapadni Češki je suša napravila na posevkih prav znatno škodo. Letina pa je tudi po raznih delih države prav različna. Vsekakor bo skupni pridelki precej manjši nego je bil lani. Pridelki pšenice se ceni približno na 13 milijonov metrskih stotov nasproti 20 milijonom v lanskem letu. Domača potreba bo znašala okrog 18 milijonov metrskih stotov in če pristejemo še rezerve iz prejšnjega leta 1.500.000 met. stotov) bo morala Češkoslovaška uvoziti v letu 1934-35 kakih 35.000 vagonov pšenice. Pridelki rži se ceni na 14 milijonov metrskih stotov nasproti 20,6 milijona metrskih stotov v lanskem letu. Za kritje domačega konsuma bo morala Češkoslovaška uvoziti tudi kakih 15.000 vagonov rži.

Znato izboljšanje v ameriški zunanji trgovini. V znanji trgovini Zedinjenih držav je opaziti letos znaten napredek. V prvih petih mesecih je znašal izvoz 865 milijonov dolarjev nasproti 550 milijonom v istem razdobju lanskega leta, uvoz pa je znašal 727 milijonov dolarjev nasproti 470 milijonom v prvih petih mesecih lanskega leta. Izvoz se je nasproti lanskemu letu povečal za 57%, uvoz pa za 54%. Trgovinska bilanca Zedinjenih držav je bila v prvih petih mesecih letošnjega leta aktivna za 170 milijonov dolarjev, doim je lani znašala v istem razdobju aktivnost le 80 milijonov, predlanskim pa 89 milijonov.

Svetovna pšenična letina. Mednarodni poljedelski urad v Rimu poroča, da na podlagi došlih poročil in cenitev iz raznih držav ni pričakovati, da bi letošnja evropska letina pšenice presegala 400 milijonov metrskih stotov, doim je lanski obilni pridelki znašal 470 milijonov metrskih stotov. Glede izgledov letine v Rusiji niso še znani točni podatki in si posamezna poročila nasprotujejo. Letošnja rška žitna letina bo najbrž srednja letina, ki bo dala morda majhen izvozni presežek. V Zedinjenih državah je po dolgoletni suši v juniju zapadli sicer dež, ki pa je prišel prepozno, da bi mogel posevkom še koristiti. V Kanadi, kjer se vegetacijska perioda pozneje začne, pa se je stanje posevkov že nekoliko popravilo. Letošnji pšenični pridelki v Zedinjenih državah bo po stanju 1. julija zelo slab in bo še zaostajal za lanskim slabim pridelkom, tako da ne bo zadoščeval (ne upoštevajoč stare zaloge) za kritje domačega konsuma. V Kanadi bo pridelki pšenice letos sicer nekoliko večji nego lani, ko je bil izredno slab, navzile temu pa ne bo dosegel povprečja zadnjih 5 let. Skupaj se ceni pridelki Zedinjenih držav in Kanade na 220 milijonov metrskih stotov, to je približno toliko, kakor lani, ko je bila letina zelo slaba. Letošnji pridelki pa bo za eno tretjino manjši nego v povprečju 1928-1932. Seveda pa bo letošnja pšenična letina v Severni Ameriki še odvisna od

nadaljnega vremena in se lahko ocenjuje še zmanjša. Pridelki pšenice v Aziji bo priložno ugoden, prav tako v Severni Africi, razen Egipta, kjer je stanje manj ugodno. V splošnem pa se lahko ceni, da bo letošnji svetovni vsenični pridelki bistveno zaostajali za lanskim in se bodo za kritje svetovnega konsuma lahko porabile stare zaloge.

Zamenjava obveznic Vojne škode. Lastniki obveznic 2½% loterijske državne rente za Vojno škodo, ki so predložili stare obveznice davčni upravi Ljubljana - mesto v zamenjavo v času od 18. do 23. junija, se pozivajo, da dvignejo nove obveznice v dopoldanski uradnih urah pri blagajni te uprave. R-vezice, ki so jih prejeli ob izročitvi obveznic, je prinesli s seboj, ker se bodo nove obveznice izročale š proti rezerzi in potrdilu. Za obveznice, vložene po 23. juniju, še niso prišlele nove obveznice.

Dobave. Pri generalni direktorji državnih železnic v Beogradu se bosta vršili naslednji ofertalni licitaciji: 7. t. m. glede dobave 4560 m krovnega platna, 22. t. m. pa glede dobave 140.420 kom. smirkovega platna, 103.240 kom. steklene papirja, 584 kg smirkovega prahu, 2050 kom. strokovih metel, 250 kom. gob, 15.379 kom. raznih ščetk 20.489 kg raznega mila, 2500 doz paste za kovine in 2900 doz sidla. Dne 8. t. m. se bo vršila pri tiskarski delavnici ministarstva za vojsko in mornarico v Beogradu pogodba za nabavo 9650 kg kartona.

Dobave. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprajema do 29. t. m. ponudbe glede dobave 800 komad. ščetk iz jeklene žice, 80 kg lepila za les, 50 kg smirka v prahu, 575 komadov pluvinatnih zamaškov, 500 komadov igel za sadrenino, 4000 komadov krojaških igel, 200 kg žveplene kisline, 20 kilogramov kalijevega lužila, 500 kg klorokacija, 25 kg salmijaka ter glede dobave raznih zastav in činovnih znakov; do 30. t. m. glede dobave 12 komadov električnih ventilatorjev; do 2. septembra glede dobave 1480 kg bakrenih cevi in raznega električnega materiala; do 4. septembra pa glede dobave 1500 kg bele kove. Pri direktorji državnih železnic v Zagrebu se bodo vršile naslednje ofertne licitacije: 13. avgusta glede dobave varnostnih naprav; 17. t. m. glede dobave manevrskih jeklenih cevi; 29. t. m. pa glede dobave 20.000 m² rečnege peska. Dne 22. t. m. se bo vršili pri direktorji pomorskega prometa v Splitu ofertna licitacija glede dobave nafte in petroleja.

Borze

Ljubljanski borzi so oficijelni tečaji deviz ostali danes neizpremenjeni, le marka se je za malenkost popravila. V prvotnem kliringu se opaža nadalje popuščanje tečajev. Avstrijski šiling notira sedaj v Ljubljani 8,50 do 8,60 (v Zagrebu je bil promet po 8,38). Angleški funt si na zagrebški borzi ponovno puspil in so bili danes zaključeni po 229,90, grški boni pa po 27,90, doim so se španske pezele nudile po 6,20. Na zagrebškem ofertnem tržišču je tendenca v državnih papirjih v glavnem nespremenjena. Vojna škoda je bila za kaso zaključena po 317 v Beogradu je bil promet za december po 321,50. Nadalje je bil promet v 7% investicijskem posojilu po 72, v 7% Blairovem posojilu po 58,50, v 6% bezluških obveznicah po 57 in v delnicah Priv. agrarne banke po 215.

Devise
Ljubljana. Amsterdam 2297,90 - 2309,26, Berlin 1311,25 - 1322,05, Bruselj 796,91 do 800,85, Curih 1108,35 - 1113,85, London 170,83 - 172,43, New York 3372,16 - 3400,42, Pariz 224,07 - 225,19, Praga 141,01 - 141,87, Trst 290,74 - 293,14 (premija 28,5%). Avstrijski šiling v prvotnem kliringu 8,50 do 8,60.
Zagreb. Ameterdam 2297,90 - 2309,26, Berlin 1311,25 - 1322,05, Bruselj 796,91 do 800,85, London 170,83 - 172,43, Milan 290,74 do 293,14, New York ček 3372,16 - 3400,42, Pariz 224,07 - 225,19, Praga 141,01, Curih 1108,35 - 1113,85.
Curih. Pariz 20,2175, London 15,4426, New York 306,75, Bruselj 71,9250, Milan 26,2756, Madrid 41,90, Amsterdam 207,3750, Berlin 118,50, Danaj 57,10, Stockholm 79,60, Oslo 77,55, Kobenhavn 68,95, Praga 12,73, Varšava 57,95, Bukarešta 3,05.
Dunaj. (Tečaj v priv. kliringu). Beograd 11,88, London 27,17, Milan 46,13, New York 588,47, Pariz 35,56, Praga 21,73, Curih 175,55, 100 S v zlatu 128.

Effekt.
Ljubljana. Vojna škoda 315 - 317, 7% investicijsko 71 - 72, 8% Blair 65 - 66, 7% Blair 58 - 58,50, 7% Drž. hipotekarna banka 68 - 69, 4% agrarni 38 - 39, 6% bezgluške 55 - 56.
Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 316 - 319, za avgust 317 - 319, za september 317 - 320, za december 319 - 321, 7% investicijsko 71,50 - 72,50, 4% agrarni 37 - 39,50, 7% Blair 58,25 - 58,75, 7% Drž. hipotekarna banka 71 bl, 6% bezgluške 55,50 - 57; delnice: Narodna banka 1925 den., Priv. agrarna banka 216 - 218, Sečedana Osijek 112 - 130, Trbovlje 90 bl.
Beograd. Vojna škoda 317 - 318, za december 322 - 323 (321,50 zaklj.), 7% investicijsko 71,50 - 72, 4% agrarne 38 do 39, 6% bezgluške 56,60 - 57 (57,56,50), za december 57,10 - 57,20 (56,80), 7% Blair 59,25 - 60 (59,50), 7% Drž. hipotekarna banka 68 - 69, Narodna banka 4060 den., Priv. agrarna banka 217 - 218,50 (218,39, 217).

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 9,85, Alpine-Montan 8,85.

Blagovna tržišča

Chicago, 1. avgusta. Začetni tečaj: Pšenica: za sept. - za marec 105,75; koroza: za sept. 70,25, za dec. 73,125.
+ Winnipeg, 1. avgusta. Začetni tečaj: Pšenica: za avgust 98,50, za oktober 100.
+ Ljubljanska borza (1. t. m.) Tendence za žito nespremenjena. Nudijo se (vse za slovenske postaje, plačljivo v 30 dneh) pšenica (po mlevski tarifi): baška 79/80 kg po 155 - 157,50, baška, 80 kg po 157,50 do 160; koroza (po navadni tarifi): popolnoma suha s kakovostno garancijo za Julij 147,50 do 150; moka: baška 0,02 po 250 - 255, do 150; moka: baška 0,02 po 255 - 260; banatska po 260 - 265.
+ Novosadska blagovna borza (1. t. m.) Tendence nespremenjena. Promet srednji. Pšenica: baška okoli Novi Sad, srednjebaška in gornjebaška stara, 78 kg, in nova 79 kg 109-111, okoli Sombor stara 78 kg in nova 79 kg 106-108, baška lada Tisa stara 77 kg in nova 79 kg 120-122; lada Begej stara 77 kg in nova 79 kg 119-121;

Veles - mesto bodočnosti

Veles, 26. julija.
Nekako šestdeset kilometrov od nekdanje prestolnice carja Dušana, ponosnega Skopja, leži prijazno in sončno mestce Veles. Teh 60 km preleti brzovlak, namenjen iz Skopja v Djevdjelijo in še čez v Solun, ravno v eni uri. Ta čas porabi, da zreš v silkoviti svet, ki se nudi očem na levo in na desno. Večkrat se vozimo tik ob Vardarju, ki drvi v nagiem tempu proti jugu, da združji v Egejskem morju svojo hladno vodico izpod visoke šarplanine s toplimi morskimi valovi. Na desni se dvigajo visoke gore Golešnice. Da bi bilo kje kaj zelenega gozda, bi se ti zdelo vse to bolj domače. Toda vsa Južna Srbija žal le premore ene naše poštene hoste.

Blizu postaje Pečina, mimo katere zdrvi brzovlak v nezmanjšanem tempu, se pridruži Vardarju rečica Pečina, ki prihaja iz gozdnatih planin na bolgarski meji. Se ena postaja in potem Veles. Sopotniki so že pripravljani, da izstopijo.

Veleski kolodvor ni velik. Zidan je v istem mrkem slogu kakor vsi drugi od Niša do Beograda, ki je v celoti v ravnini. Poiskal sem fujakerja, mu izročil kovčec in hažd »u varoše do prvega hotela«.

Ze prvi pogled na Veles mi je ugajal. Ulice dokaj široke, tlakovane s kaldrim in čiste. Hiše, kolikor je evropskega dela, visoke, z lepimi fasadami, ki pričajo, da so zrasle pred nedavnim časom.

Od vseh mest tukaj na skrajnem jugu naše države, saj je do Djevdjelije od tu jedva dobrih 100 km, je Veles po svojem položaju in po svojem vnanjem videzu najlepše mesto, ki privlačuje vedno mnogo tujcev, pa tudi domačinov, ki prihajajo v ta klasični kraj studirat in spoznavati narod, njegovo življenje in lastnosti. Car tega mesta ni mogloče v njegovi moderni strukturi, saj kaže na mnogih krajih še popolnoma orientalsko lice z vsemi značilnimi potezami, — marveč v lepi, lahko rečemo krasni prirodni legi, v tistem lepem, belem mozaiku hiš in hišic, ki skoraj izvirajo druga iz druge, po brdih, ki ga obkrožajo in po lepem svetlozelenem Vardarju, ki daje celotni sliki mesta še posebno slikovitost.

Veles je še pred vojno imel okrog 20.000 prebivalcev, sedaj pa jih ima nekaj preko 14.000. Vzrok tolikemu padcu prebivalstva ni mogloče v beli kugi, marveč v enostavnem razlogu, da so pobegnili tik po balkanski vojni, pa tudi še kasneje vsi bogatejši Turki, Mešan, ki mi je te stvari pravil, je rekel, da je bil ta beg pravo preseljevanje naroda. Dasi ni nihče šilil Turkov k izseljevanju, so vendar pobrali šilil in kopita in se zatekli v odmakljajo se meji osmanskega carstva največ v Carigrad. Menda so imeli slabo vest ti razni velezniki age in begi. Sedaj je pravih turških družin le še malo.

Prebivalstvo Velesa je silno pestro. Največ je seveda domačinov Srbov, potem Arnavtov, Turkov, Grkov pa tudi nekaj ne preveč pohlevnih židov. Gospodarsko življenje Velesa je točno razdeljeno po narodnosti po naslednjem redu: trgovina in industrija je v rokah Grkov in židov, drobna obrt in »spazrenje« v rokah Turkov, hišni posestniki so pa večini domačini Srbi, delovna moč pa so skromni Arnavti.

Podjeten ponarejevalec kovancev

Kamnik, 1. avgusta.
Spomladi smo poročali, da so se v kamniškem srezu in tudi v Kamniku pojavili ponarejeni 50dinarski kovanci. Pred nedavnim je neka ženska v Depali vasi pri Domžalah sprejela od neznanega moškega ponarejen petdesetak. Zadeve pa ni naznanih, ampak si je falzifikat shranila. Orožniki so osumili nekega fanta iz Trzina razpečevanja falzifikatov. Pri nenadni hišni in osebni preiskavi so res našli pri njem ponarejen 50dinarski bankovec, ki ga na prvi pogled ni bilo lahko ločiti od originala. Falzifikat je bil prav dober izdelek, le robovi so bili bolj topi, črke v napisu »Bogova Jugoslavija« pa so bile vtisnjene v neenakomerni razdalji in navzkriž. Fant se je zagovarjal, da mu je ponarejeni bankovec prodal neki prijatelj iz Črnuča za 10 dinarjev. Povedal je tudi, da je imel ta prijatelj vedno po tri falzifikate pri sebi.

Orožniki so ponarejevalca v Črnučah »retirali«. Priznal je, da je poizkušal delati denar, vendar pa je falzifikate in vsjo pripravo za ponarejanje vrgel v vodo. V zaporih sreskega sodišča v Kamniku je arretiranec pod oknom pričel kopati v zid lubod, da bi si napravil izhod v zlato svobodo. Jeteničar je pravočasno opazil to nakano mladega in podjetnega fanta, nakar so ga morali prepeljati v ljubljanske zapore, kjer bo gotovo boljše spravljen. Izgovarjal se je, da je s kopianjem zidu hotel obrniti nase pozornost, da bi ga poslali v Ljubljano, kjer sta boljša hrana in stanovanje, končno pa je le povedal, da si je zaželel prostosti.

V beograjski blaznici se je udrl strop

Znano je, kako so vse beograjske bolnišnice prenapolnjene in se celo dogaja, da se morajo zaradi te prenapoljenosti le preprogotokrat odklanjati celo bolniki, ki jih nekogibno pokosi smrt, ker ne morejo dobiti pomoči v bolnišnici. Najnezgodnejše razmere v tem pogledu pa brez dvoma vladajo v blaznici, kjer so si že leta 1920 morali pomagati z barakami da so v njih namestili bolnike. Postavili pa so tedaj tri bivše avstrijske barake dobljene na račun reparacij, pod zidane pol lesene. Leseni stropi v teh barakah so od straneh poševni, v sredi pa ravni. Bolniške postelje so nameščene ob straneh pod poševnim stropom, v sredi, pod ravnim stropom, se pa

Sodobni Veles se razvija pod vplivom novih razmer, ki mu odredajo v »bodočnosti« mnogo večji pomen, kakor ga je imel dosedaj. V prejšnjih letih, čeprav je bil križišče za dvoje veleznih poti — v Bregalnico in Pelagonijo, je bil vendarle obojen, da ostane lokalno tržišče in to v glavnem zaradi nedostajanja prometnih zvez. S trasiranjem proge: Veles—Štip—Kočane pa je mnogo pridobil. Čim se je zgradila normalna proga Veles—Bitolj in se je zvežala na ta način bogata Pelagonija z glavnim prometno žilo v vardarski dolini, je dobil Veles vse pogoje in možnosti za svoj vsestranski razvoj. In to se že sedaj občuti: kljub krizi je Veles em najbolj živahnih mest v Južni Srbiji.

Veles je postal nekako tržišče za dvoje najpogodovitejših južnosrbijanskih polj: za Navje in Kočansko polje. Prvo, ki sega skoraj do samega Velesa, je znano po izredno rodovitni zemlji, na kateri pridelajo kmetje veliko pšenice, ki jo žanjejo skoraj mesec dni prej kakor v Banatu. Poleg pšenice se tu sejeta v glavnem mak in lan. Domovnja opija je prav za prav za polje. Velika suša polja pospešuje naglo zorenje moka, čigar zrnca so temnočrne barve. Mak je za te kraje najvažnejši poljski pridelki. Prvi trg večjega značaja za sadilce moka pa je ravno Veles.

Drugo — Kočansko polje je znano po tem, da uspeva na njem kaj dobro riž. Sredina polja je namreč močvirnata in so tla kakor nalašč ustvarjena za sajenje riža in — za legla komarjev. Kakor je Kočansko polje znano po izredni plodovitosti, tako je žal tudi znano po malariji. Ob obrobkih Kočanskega polja uspevajo tudi tobak, mak in žito. Prebivalci tega polja pa v zadnjem času precej opuščajo sajenje tobaka zaradi nerentabilnosti in rajši širijo in povodnjavajo rižno polje. Riž, ki ga pridelujejo, je srednje kakovosti in najde dovolj ugodnih ponnub in tudi kupec. Tudi s Kočanskega polja izvažajo obilo produktov v Veles, kamor prihajajo prekupevalci riža in moka.

Eno najvažnejših in najaktualnejših vprašanj v teh krajih, je brez dvoma preskrba pitne vode. Veles je to vprašanje rešil na izredno zadovoljiv način. Pred nedavnim časom so namreč dogradili mestni vodovod kakih 5 km daleč iz mesta v takozvanem Bostanliku in speljali vode skoraj v sleherno hišo. Za samo najdbo in izpeljavo vode je bilo treba ogromnih žrtev, saj je stal vodovod mestno občino več ko pet milijonov dinarjev. Izpeljana je tudi že kanalizacija. Na ta način prednjači Veles daleč pred ostalimi južnosrbijanskimi mesti, ki so, kar se higijene tiče, še silno zaostala.

Poleg navedenega moramo pripomniti, da ima mesto popolno gimnazijo z dijaškim internatom, kjer se vzgaja v nacionalnem duhu veliko število dijakov.

Veles se razvija. Naglega in modernega razvoja ne more zavreti niti gospodarska kriza, ki pa se tu mnogo manj občuti kakor po drugih krajih. Velečani so skromni v življenju in potrebah. Domačini v mestu kakor v bližnji okolici so zdravi in krepek narod in le takemu je usojena boljša bodočnost!

postavljajo mize, za katerimi se bolniki zbirajo k jedi. V taki baraki, ki je dolga 18, široka pa 8 metrov, je nameščen prvi ženski oddelki in se je nahajalo v njem nič manj ko 41 bolnic in so morale nekateri spat celno na slannicah na tleh, ker ni dovolj postelj. V ostalem pa je v baraki bilo kar najbolje poskrbljeno za snago in se je ta baraka z ostalima dvema prav pred tednom dni prebrela in prebavala.

Prednočnejši so bolnice po večerji kmalu polegla, tako da je bilo ob 20. že vse tihlo in mirno v baraki, kjer so poleg bolnic spale tudi dve strežnici in žena nekega strežnika. Zunaj je bila precej huda nevihta z bliskom in gromom in je streha skripala pod pritiskom močnega vetra. Nekako ob pol 21. je začel vsipati omet, a takoj nato se je ob silnem hrustu udri vse ravni strop s stropniki vred in zasul bolnice. Lahko si je misliti, kak vrisk in krik je nastal v baraki, kako je vse javkalo, tarnalo in vpilo na pomoč. Kdor je mogel, je iskal v tem vrati, toda tramovje je tako zalozilo vrta, da jih ni bilo mogloče odpreti. Skozi okna pa tudi ni bilo mogloče, ker so močno zamrežena. Obupni krik pa so slišali v drugih oddelkih in je vse osobe nemudoma pohitelo na pomoč. Vrata so morali vlomiti, nakar so potem le z največjo težavo pomirili bolnice in jih začeli odpravljati v drug oddelki, kjer so zdravniško preiskali vse in ugotovili, da so težje ranjene tri bolnice. Lažje ranjenih je bilo več. Z največjo težavo so nato namestili te bolnice po drugih itak prenapoljenih oddelkih.

Včeraj je barako pregledala komisija tehnične oddelka beograjske policije, ki je ugotovila, da je nesreča nastala zaradi nestrokovnjaške in nesolidne izdelave barake. Strokovnjaki se kar niso mogli naučiti tej nesolidnosti. Stropnice so bile pribite samo s po dvema žebeljema. Zeblijo so popustili, pa se je strop udrl. Da bo baraka zopet uporabna, bo treba predelati vse strop, a ker sta tudi ostali dve baraki brez dvoma zgrajeni na enak nesoliden način, bo treba iste predelave tudi pri njiju. Toda kam dotlej z bolniki, ko je vse prenapolnjeno in se v vse blaznici, ki ima samo 303 postelje, nahaja 550 bolnikov, ki naj se sedaj stisnejo toliko, da bo prostora tudi še za nad 100 bolnikov iz vseh treh barak, ne glede na to, da prihajajo dan za dnem novi bolniki ki se ne smejo odklanjati. Vprašanje razširjenja blaznice je tako postalo res neodložljivo, ako se noče, da blazniki ostajajo — na ulici.

Pristopajte k »Vodnikovim družbi«

i vila«. Ti spisi pa se ne morejo primerjati z »Osmanom« ali z »Gorskimi vijencem« (kakor so hoteli nekateri, pa tudi sam pesnik), vzile temu pa ohranijo neko mesto v literarni zgodovini. Če zavrzemo slabe espise, ostane le malo, toda to ima trajno dokumentarno vrednost kot delo moža, ki je bil eden najizrazitejših predstaviteljev nacionalnega romantizma.

O srbskohrvatskem prevodu Cankarjevega »Martina Kačurica«, ki ga je izdala Zabavna biblioteka v Zagrebu (mi ga nisimo prajeli v oceno), sodi ocenjevalec »Srpskega književnega glasnika« T. Potokar, da je površen in negibčen. Navaja celo vrsto značilnih primerov, ki kažejo, da prevajalec Ivo Koračan ni razumel nekaterih besed v izvirnem tekstu. Poročevalec sklepa, da bi bil Martin Kačur kot reeno umetniško delo vreden adakvatnega ali vsaj skrbnejšega prevoda.

Srbski književni glasnik o Kraljevi »Moji potic«. V najnovejšem zvezku odlične beograjske revije »Srpski književni glasnik«, poroča Tone Potokar o spisu Franca Kralje »Moja potic«, ki ga je izdala nedavno Tiskovna zadruga. Kritiki bvali to slikarjevo izpoved in posebno poudarja vrednost prvega dela knjige, medtem ko drugi in zlasti tretji zaočajo: mnenje, ki je bilo izrečeno tudi na tem mestu. »Vzlic vsem napakam pa ima Kraljeva avtobiografija vrednost zlasti za spoznanje umetnikovega bista.« »Estetik« B. Croceta, eno najpomembnejših znanstvenih del o teoriji lepote in umetnosti, je pravkar izšla v prevodu dr.

Vinka Vitezica pri »Kozmosu

Angleška meja ob Renu

Važne ugotovitve v angleškem parlamentu - Nemško oboroževanje v zraku

V angleški spodnji zbornici se je vršila te dni zelo značilna debata, ki se nadaljuje sedaj po vseh pravilih in stolpcih dnevnega časopisa. Povod zanjo je dal neki izrek gospoda Baldwina v njegovem govoru, s katerim je branil vladno politiko glede zračnega oboroževanja. Baldwin je dejal: »V dobi letalske vojne so vse stare meje brez pomena. Kadar mislite na obrambo Anglije, ne mislite na apnene pečine Dovra, temveč mislite na Ren. Tam je danes naša meja.«

To rečenico, ki spominja na francosko tezo o francoski meji na Visli, Donavi in drugod in ki kaže, katerega sovražnika se Anglija še vedno najbolj boji in proti kateremu zahteva gradnjo novih vojnih letalskih enot, komentirajo sedaj angleški dnevniki z vseh mogočih stališč, sprejemajo jo brez pridržka ali pa jo odklanjajo, kakršna je poč njihova politična smer. Tako jo je

list »Daily Mail« izkoristil kot osnovo propagandne akcije za znatno izpolnitev angleške zračne vojne sile. List zahteva do l. 1937. 1000 novih bojnih letal in 1000 novih pilotov. »Daily Express« pa Baldwinove argumente nasproti temu hudo napada in vprašuje med drugim, kakšne meje si bo zastavila Anglija, ko bosta rastoča brzina letal in njih čedalje večji akcijski radij presegle tudi Ren kot »mejnje veletok.«

V splošnem pa je imel Baldwin s svojo krilatico uspeh, kar se je pokazalo tudi pri glasovanju v spodnji zbornici. Zbornica je s 404 proti 60 glasovi odklonila socialistični predlog, da bi vlada zaradi njene zračne oboroževalne politike izrekla nezaupnico. Večina govornikov je v debati vedno znova opozarjala na nevarnost, ki preti Angliji iz Nemčije in z ozirom na to nevarnost se jim je videl vladni oboroževalni program še celo premalo širokopotezen.

Winston Churchill je n. pr. trdil, da je nevarnost nemškega napada danes večja nego l. 1914. Nemške zračne sile znašajo danes že dve tretjini angleške zračne sile, a do konca 1936. jih bodo daleč prekašale. Konservativec Guest je trdil, da ima Nemčija 1800 civilnih letal, ki se dajo v hipu spremeniti v vojna letala. Nemčija ima preko 3000 pilotov, a mesečno izdela lahko 1000 letal. Vnanji minister Simon je ugotovil, da kaže Nemčija zelo očitno zanimanje za razvoj letalstva in izdaja pod geslo »civilno letalstvo« in »obramba pred zračnimi napadi« ogromne vsote. Pogodb, ki bi omejevale razvoj nemškega civilnega letalstva, ni, zato pa ima Nemčija gotovo najbolj gosto letalsko omrežje v Evropi. To so pa letala, o katerih si je lahko predstavljati, da morejo prav tako prevažati potnike ali blago kakor bombe.

PRAVKAR IZISLA STEVILKA ILUSTRIRANE TEDENSKE REVLIJE

„ŽIVLJENJE IN SVET“

PRIOBUJE NASLEDNJE ZANIMIVOSTI

Slika na ovitku: NAPORNA POČITNIŠKA ZABAVA

Naslovná slika: TEKMA (Foto)

Dr. Maks Kremenčar: UTRJEVANJE (1) — Anton Kappus: NA SOLUNSKO GLAVO (3-konec) — GIANFRANCESCHI, NOBILOV SPREMLJEVALEC (k) — RENE VANLANDE: EN ALBANIE SOUS DE MUSSOLINI (k) — PRAKTICNA PRESKRBA S PLINOM — RUDOLF MAISTER † — RADIO (Zanimivosti iz radiotelefonijske - tma) — SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA — Dr. A. Debeljak: ALBERTO M. CANDIOTTI — Emil Pirchan: NOVI VINODOL — RADIOAKTIVNOST ZRAKA — ZVOCNI IN NEMI FILM — NALIVNO PERO — Margita Matches: DIVJI PARADIZ (28) — DR. ZERVOS, GRŠKI VORONOV (k) — CLOVEK IN DOM (Najnovejša praktična oblika buffeta — Gospodinja, pomagaj si sama!) — SAH — ZA MISLEČE GLAVE — ZAMORSKA MODROST — Na platnicah: HUMOR (Adamson) — KRIZALJKA Z OBRATNICAMI — ANEKDOTA

Priloga: Dr. Vlad. Travner: KUGA NA SLOVENSKEM

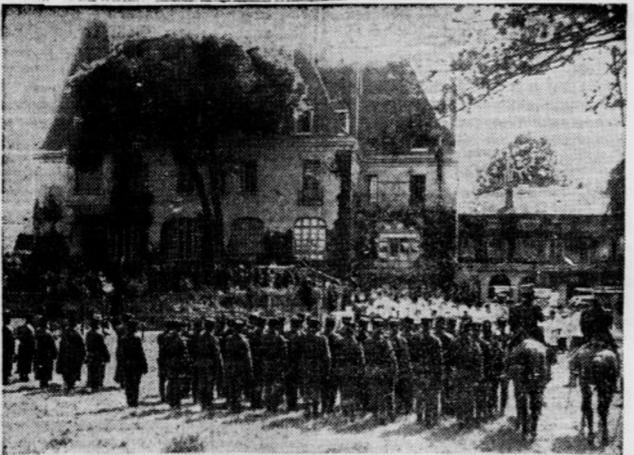
»ŽIVLJENJE IN SVET« se naroča pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, ter stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din, za četrt leta 20 Din, Posamezni zvezki se dobivajo po 2 Din.

TELEFON št.: 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Pogreb maršala Lyauteya

Maroški sultan izraža svoje sožalje ob smrti maršala Lyauteya na gradu Thorey

Pogrebni sprevod na gradu Thorey

Predsednik Hindenburg umira

Predsednik nemške republike maršal Hindenburg je po zadnjih vesteh na smrtni postelji ter je po mnenju zdravnikov katastrofa neizogibna

Letalski manevri na Poljskem

Nad Lodzom so se vršili zadnji dve noči preteklega meseca veliki letalski manevri. 150 vojnih letal je napadalo mesto in njegova predmestja, ki so jih branila lahka lovska letala, topništvo in oddelek z žarometi. Mesto je bilo obe noči zavito v popolno temo, električna centrala v tem času ni oddajala toka za razsvetljavo. Javne zabave so smele trajati najpозnejše do 23. da se moglo prebivalstvo ob tuljenju siren, ki so naznanjale napad, markirati beg v zaklone.

Najnižja starost za letalce

V Angliji je zavladovalo takšno zanimanje za letalski sport med mladino, da si zdaj oblasti prizadevajo, kako bi navdušenje nekoliko omejili. Zaradi nekaterih smrtnih nesreč je izšel ukaz, ki zabranjuje pilotiranje in samostojno letanje dečkom in deklicam, ki še niso dosegli 17. leta starosti. Celovito imenovanje dobi pa je dovoljeno letanje največ v krogu pet kilometrov. Oblosti upajo, da se bodo spričo tega ukrepa vroče glave nekoliko spametovale in se ne bodo več igrale s svojim življenjem, kakor se je dogajalo doslej.

Z glavo navzdol čez Rokavski preliv

Angleški poročnik Tyson je proslavil 25. obletnico Bierlotovega poleta čez Rokavski preliv na ta način, da je preletel progo od Lympea v Kentu do Saint Ingleverta pri Calaisu z glavo navzdol. Sir Allan Cobham (v krogu), sloviti angleški letalec, mu je k temu čestlil

Konec otroške paralize

Francoski učenjak odkril učinkovit serum proti tej strašni bolezni

Otroška paraliza, pred katero so bili zdravniki še nedavno brez moči, je infekciозна bolezen, ki se začneja večinoma v hrbtenici in napada skoraj samo otroke. Tudi otroci, ki ji uidejo, ostanejo večinoma za vse življenje pohanjeni in se brez tuje pomoči ne morejo niti gibati naprej.

Kakor poročajo sedaj, pa je prof. Pettit s pariškega Pasteurjevega zavoda po petletnem delu odkril serum, ki je pri pravočasni uporabi po vsem videzu zelo učinkovito sredstvo zoper to bolezen.

Pettit se je naslonil na dve važni opazovanji, ki jim pa znanost ni verjela popolnoma. Prvo opazovanje je velelo, da se virus otroške paralize nevtralizira s krvjo opice, ki je uspešno prebila infekcijo. Drugo spoznanje pravi, da je virus otroške paralize, kakor virusi sploh, tako silno majhen mikroorganizem, da ga ne more opaziti nobeno, še tako dobro oboroženo človeško oko in gre brez nadaljnega skozi tako zvani Chamberlandov filter, ki zadržuje drugeče vsako bakterijo.

Ze Levaditi in Netter sta skušala na podlagi prvega opazovanja dobiti iz krvi bolnikov, ki so prebili otroško paralizo, serum, s katerim bi to bolezen ozdravljala. Toda tega seruma je bilo vedno premalo na razpolago in poleg tega je obstajala nevarnost, da se z njim brez najstrožjega zdrav-

niškega nadzorstva prenesejo na bolnika še kakšne druge bolezni.

Te težave je prof. Pettit premagal s tem, da je začel serum pridobivati iz krvi tako zvanih pasjih opic, ki se dajo zlahka inficirati s strupom otroške paralize in niso posebno drage. Seruma je bilo dovolj. Prvotno pa so bili v krvi teh opic virusi in nasprotno učinkujoče snovi istočasno ter jih je bilo težko in predrago izolirati. Veliko boljše uspehe je dosegel s tem, da je istočasno vcepil bolniku tudi konjskega seruma, kajti konji so bolj odporni zoper virus in po njihovem serumu se je tudi opicja kri neprimerno močnejše imunizirala.

Pettitovo metodo so preizkusili na dveh skupinah primerov otroške paralize. Prvo skupino 14 pacientov so ozdravili brez seruma, drugo skupino 13 pacientov pa z njim. Od prve skupine je 1 pacient popolnoma ozdravil, 7 jih je umrl, 6 so ostali hudi znaki mrtvouda. Iz druge skupine je umrl 1 sam pacient, 11 jih je popolnoma ozdravelo, 1 so ostale manjše posledice obolenja.

Podobne zelo ugodne uspehe so imeli s Pettitovim serumom tudi drugod in tako ni dvoma, da je otroška paraliza prenehala biti tista strašna bolezen, ki so se je nekdo tako bal.

Vroče ali hladne jedi?

Vsak organizem je drugače ustrojen

O temperaturi jedi, ki jih uživamo, so še danes mnenja med strokovnjaki deljena. Nekateri popijejo zjutraj vročo kavo in potem oddirajo na delo. Drugim nedomestuje kosilo porcija sladoleda ali skodelica kakava. Zopet drugi so privrženci sirove hrane in zavratače vse drugo, češ, da kuhanje uničuje vitamine. Kaj je v tej zmedbi sploh še pravilno in normalno?

Za vse ljudi ni mogoče nikoli in v nobenem pogledu postaviti enakih pravil. V splošnem pa se lahko postavi aksiom, da človek še ne zbolí, če uživa nekaj tednov mrzlo hrano. Pač pa mnogo bolj škodujejo vroče jedi, in prvi vrsti juha. Najbolj trpijo pri tem zobje, kar je že vsakdo sam lahko poskušal in sprevidel. Mnogi, ki propagirajo toplo hrano, pozabljajo tudi, da je takšna hrana mnogo bolj nevarna od mrzle, kajti takšna hrana ustvarja dispozicijo za želodčne bolezni, prebavne motnje in za okvare požiralnika. Rado se namreč primeri, da začne sluznica v želodcu zaradi vročih jedi krvaveti. Od tu do tega je potem samo še dober korak.

Toda najslabše je gotovo to, kar počenjajo nepremišljeni ljudje v poletni vročini, ko posrebrajo najprej krožnik vroče juhe, nato pomečejo vase meso in prikuhe, potem pa si privoščijo porcijo sladoleda. Tak-

še vrstni red jedi je gotovo najbolj nezdrav. Tisti, ki se nikakor ne morejo ločiti od vroče kave, naj samo poskusijo ziliti vročo kavo na prste na nogi, pa bodo videli, kako so udje občutljivi za temperaturne spremembe! Če že površina tako občuti vročino, kako je šele mora čutiti želodčna sluznica in požiralnik! Higieniki priporočajo zjutraj namestu vroče kave čašo hladnega mleka ali naravnega soka, seveda ne umetnega!

Prav nič ne škoduje človeku, če dobi želodec včasí kaj hladnega vase, nasprotno pa je dokazano, da škodujejo več ali manj vroče jedi, če jih neoprezno vlijamo vase. Pri jedi bi morali ljudje mnogo bolj paziti na normalne temperature, predvsem pa na to, da ne jedo neposredno za vročimi jedmi prav hladnih ali celo mrzlih. To je v jedru tisto, kar škoduje želodcu in po njem vsemu organizmu, ne pa jed sama na sebi.

SPORTNE in VETRNE JOPIČE

bajaco obleke, lahke obleke iz volne, fresca ali platna bouret itd. nudi po najnižjih cenah trvdka

Drago Schwab
Ljubljana, Aleksandrova cesta.

Najsrečnejši mož v Ameriki

Najsrečnejši mož v Zedinjenih državah je danes neki mešanec iz Indianapolisu po imenu Alzman. In ta mož ima v resnici dovolj razloga, da se čuti srečnega.

Na smrt je namreč presenetljivo podobna prošnjamu razbojniku Dillingerju, ki je te dni našel tako žalostno smrt. Lahko si mislimo, kakšne neprijetnosti je doživljal pohlevni Alzman zaradi te svoje nezaželjene podobnosti s »sovražnikom države št. 1«. Policija ga je aretirala nič manj nego 17 krat, misleč, da ima pred seboj pravega moža, in le s težavo je nesrečniku vsakokrat uspelo, da jo je prepričal o svoji pravi identičnosti. Dvakrat so policisti celo streljali nanj in je za las manjkalo, da ni izgubil življenja. Sedaj, ko je Dillinger dokončno odpravljen z dnevnega reda, si je mož globoko oddahnil in se lahko prosto kreče po svojih poteh. Za nemeček mu je neka filmska družba ponudila domosno glavno vlogo v novem filmu o Dillingerju in Alzman je to ponudbo seveda sprejel.

„Jenufa“ v zvočnem filmu

Janačkova prekrasna opera »Jenufa« se bo v kratkem pojavila na platnu ob glasbeni spremljavi. Film je izdelala češkoslovaška družba »Slaviafilm«, in sicer v obliki, kakor so opero izvajala največja gledališča.

MARSIKDO NE VE...

da je Antarktida najvišja celina na svetu, tudi tedaj, če ne upoštevamo debeline njenega ledu; da izvira egiptski kolebar, ki deš letu na 365 dni, že iz l. 4241 pred našim štetjem; da nosijo domačini na Holandski Guyani pisma na glavi. Obtežijo si jih s kamnom, da jih ne odnese veter.

Neprijetna pomota

Američan Clarence Jones se je dal v bolnišnici v Mazonu operirati. Toda operirali so ga napačno. Namestu da bi prišel iz bolnišnice brez slepiča, je prišel iz nje brez bezgavk. Za to čudno zamenjavo pa je vložil pri sodišču zoper bolnišnico tožbo za visoko odškodnino, češ, da ni imel ničesar na svetu tako rad kakor svoje bezgavke.

Obiasti so se zelo potegnile za njegova zahteve, kajti ne gre, da bi si človek šel izdirati zob, pa bi prišel domov brez noga.

Do te pomote pa je prišlo na ta način: Ko je Jones stopil v bolnišnico, da bi vprašal, kdaj naj pride na operacijo, je stal poleg njega mož z obvezanim vratom. Tudi ta je prošil za sprejem. Rekl si jima, da so vse postelje zasedene, naj prideta pozneje.

Jones je pozneje prišel in je bila ena postelj res prosta. Ostal je kar v bolnišnici, naslednji dan so ga spravili v operacijsko dvorano in ga kloroformirali. Ko se je Jones osvestil, je čutil velike bolečine v vratu, torej na mestu, ki nima s slepičem res nobenega opravka. Vprašal je strežnice, kaj je to, pa so mu zapovedale, naj v korist svojega vrata molči. Jones je molčal, a ko je bilo z vratom bolje, je pobežnil iz bolnišnice in stekel h kadiju. Tam so majali z glavo nad čudno operacijo, ki je odstranila bezgavke namestu slepiča. V bolnišnici napake seveda niso mogli utajiti. Strežnica je bila zamenjala oba moža. Toda Jonesove bezgavke — je trdilo zdravniško poročilo — tudi niso bile mnogo vredne. Navzlic temu so mu jih morali dobro plačati.

„Los Angeles“ — neraben

Tajnik ameriške vojne mornarice Swanson je izjavil, da »zeppelin« Los Angeles, ki ga je kupila ameriška vlada pred devetimi leti, popolnoma neraben. Zrakoplov je že danes zastarel po konstrukciji in opremljenosti in ne nudi nobene sigurnosti za polet. Zaradi tega ga bo ohranilo mornariško ministrstvo samo za poskusne vožnje. Ameriška oboroževalna politika v zraku bo v bodoče računala s temi ugotovitvami in ne bo več nabavljala zeppelinov.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Sinko pride iz šole in vpraša očeta: »Ali se še spominjaš, kako si v šoli dobil slab red in si moral zaradi tega ponavljati razred?«

»Spominjam se, spominjam, moj sin,« pravi oče.

»No, vidiš oče,« nadaljuje sin, »zdaj se je prav takšna stvar primerila meni!«

»S krizo je prav tako kakor z mojo šolo. Najprej sem jaz hotel biti močnejši, potem pa sem bil vesel, da sem sploh ostal pri življenju.«

»Ah je vaš stric iz Amerike dal od sebe kakšen znak življenja?«

»Da, po dolgih treh letih smo prejeli obvestilo, da je umrl.«

ANEKDOTA

Dvorni norec francoskega kralja Francoisa I. se je bridko pritožil svojemu gospodu, da mu je neki kavalar zagrozil s umorom.

»Če to stori,« je dejal kralj, »ga bom dal pet minut po umoru obesiti!«

»Ponižno pripominjam, sire,« je odvrnil dvorni norec, »da bi mi bilo ljubše, če bi se to zgodilo pet minut prej.«

VSAK DAN ENA

»Asta, rec: da! in jaz bom v sedmih nebesih!«
»Sram te bodi, Peter! Saj si bil že šestkrat zaročen.«
(©Tidens Tegne)

Dr. P. Strmšek:

Križem po Prekmurju

Kakor bi bil opravil triidnevno... Tako mi je pri srcu, sedaj, ko sem jih obšel vse tri: Dolensko, Ravensko in Goričko... Bilo pa je takole:

Obiskat me je prišel prijatelj Radovan s svojim avtomotom v namenu, da premotri našo toliko zastopništvo in tako malo znano Prekmurje.

Zabnel je avtek in se kar sam potopil proti Rakičanu, kjer v slikovitem parku cvetelo mogočna drevesa v tulpam podobnih cvetih, proti Bertincem, kjer varuje sveti Jurij prostrano cerkev mimo Odrance in njihove kralju Aleksandru posvečene nove osnovne šole, ki bi radi svoje razprostranosti in velikih oken delala čast vsaki tehniki, tja v Črenšovce.

Neobčajno široka romarska cerkev objema v vsej širini mogočni oltar. Nedaleč od cerkve je sedel v prijetni utici voditelj prekmurških Slovencev, njih klicar in urednik Novia, župnik Kleki. Prijazno nas je sprejel, čeprav smo ga motili, saj urejuje in piše in upravlja svoje Novine in Marijin list večina sam. Ravno je bil odločil ljubljanske dnevnike, da nam je poljsnjeval, kako da ni madžarska vlada zabranila slovenskega križevnega pota v cerkvi, kako je bilo z božjo službo prej, kake so prilike sedaj... Madžarska nasilnost se je ustavila pred cerkvenimi vrati, če je le bil duhovnik dovolj odločen, kajti škofija v Sombatelju je imela za te kraje na razpolago le slovenske in hrvaške duhovnike, škofija sama pa je relativno še mlada in večji del Prekmurja je spadal prej cerkveno pod Zagreb. Narod v Prekmurju je reven in zastavlja za malenkostno korist tudi svoje življenje, kakor se vidi sedaj, ko padajo na meji žrtve zaradi cenenege madžarskega tobaka. Na Dolenskem so večina katoličani s številno rodbino, ki povzroča, da jih je kmalu preveč in trpe vsi pomanjkanje. Zato morajo na delo v Vojvodino, Francijo in na tisoče jih je v Ameriki. Tudi tja dobivajo Novine kakor jih dobivajo tudi Slovenci, ki so ostali pod Madžarsko. S posebnim ozirom na te je ohranjeno v Novinah prekmurško narečje, čeprav so mladi bogoslovci zahtevali, da se vpeleje knjižna slovensčina; vsi poverljivi novi so se uprli, čež izubili bomo naročnike, ker starejši čitatelji ne bodo umeli novega jezika, odklonili bi ga pa tudi oni Prekmurci v tujini, saj se g. Kleki še sam spominja, da so prihajali k njemu v spovednico na Kapeli ljudje z opravičilo, da bodo povedali vse po domače, ker sedanje slovensčine ne razumejo. Besedni zaklad pa se itak zbljuje in, ko mladina doraste, bo tudi jezik in pisava morala za njo v knjigi o slovensčino. In o sebi nam je povedal, da je preživel mladost ob meji, v Krajini, da je bil že njegov oče odločen, naroden, kar pa je še manjkalo je dodal njegov mentor Ivanovci, prvi buditelj prekmurških Slovencev, ki prvi svoje spanje na pokopališču v Kančevcih, na Goričkem, kjer je svet že bolj evangelijski. Res, tam imajo luterani po enega ali dva otroka, da ostane premoženje bolj skupaj, problem prehodne vrsto, kajti ravno malostevnost njihove rodbine jih mora po naravnem zakonu odrediti v manjšino in brezposelnost... Zavaljili smo se znamenitemu možu, ki nas je tako ljubezljivo sprejel in pogostil ter se odpeljal po mehkih cestah iskat Veliko Poljano.

Ko je najde ob veliki cesti, se ti zdi, da je komaj par hiš. Šele pozneje zagledaš med drevjem hiše pri hišah, na dimnikih gnezdijo štrki, hiš pa ne zmanjka. Vprašaj kje biva slovenski pisatelj Miško Kranjec, in vsi ti povedo, da tik pri novi cerkvi. Moraš skozi vso snažno in lepo dolgo vas, da zagledaš sredi njiv belo cerkev in v bližini imenitni Kranjčev dom. Ker te tega doma ni videl, ne bo razumel Sreče na vasi, ki je Miško Kranjec nikakor noče zamenjati s ponižno uradniško službo, saj bi potem ne ribaril tako brezskrbno, njegove misli bi ne poletavale tako prosto po Prekmurju in bi ne zajemale življenja, pristnega prekmurskega življenja tako s celega... Tako pa sedi pri pisalnem stroju in kar samo mu piše življenje po papirju. In poleg njega sedi njegova mlada gospa, zatopljena v knjigo iz bogate njegove knjižnice, ne odtrga očesa od nje, dokler je ne prečita do konca... Seveda, tako je lepo pisatelju Mišku, da se kar smehljiva same sreče in vsa dobrodušnost mu sije iz oči; pa kaj bi tudi ne, saj ga obžujejo vsi in radi imajo in njegova mamica je kar blažena... V novi lično gosposki dom v Veliki Polani prihajajo znanci pisatelja Miška, sedaj je bil več dni župančič, objubil je pri Kridri pa iz Cankar. Velika Polana je res prelepa in Kranjčev dom pregesto-ljuben in pisatelj Miško predobrodušen in vsi njegovi predobri, da bi človek ne prišel rad in se ne zamudil. Tudi nam se je že dan nagnil, imeli pa smo še dolgo pot...

Tja po beli cesti v Dolno Lendavo, kjer je gospoda tako gosposka, pa čeprav je kraj tako nebeško položen pod vinorodne grčke, da bi človek ne mogel vrjeti da se ti da kar za peden daleč izmisliti zemlje obraz... Le skozi in naprej na Turnišče, kjer imajo bogate arhive in novo, ki stari prizidano cerkev. Čisto enako je rešil načrt za novo cerkev v Bogojini Plečnik, ko je staro cerkev pustil za nekako vežo in jo spravil v sklad z mogočno novo cerkvijo, podprto z marmornatimi stebri, gori visoko pa na stropu zlate zvezdice in domača ornamentika... In tudi v Martijancih, obdan od starinskih fresk, mogočno stoji sv. Martin, vse iz belega kamna na marmornatom, mizastem oltarju, obdan od rdečastih marmornatih stopenj... Tako je minil prvi dan...

In zabnel je Radovan avtek drugega dne, ko je bil namenjen na Ravensko. Pa se mu ni dalo, preveč ga je mikalo navkreber po serpentinah in strminah. Skozi Črenšovce in Brezovico pa Lemerje je zdijal kar naravnost v Bočence. Ob cesti je pustil sredi gozda pravo gozdno pokopališče tamkajšnjih evangeličanov, kajti Bočenci so poleg Puonoc najimnetnejša evangeličanska obmejna fara napram katolikom. In po prelepih cestah, ki so izpeljane pač nalašč zaradi prekrasne razgleda po slemenih, naprej tja do Gornje Lendave! Radi bi jo prekrstili v Grad, češ da se je to ime ohranilo od davnih dni, pa kaj taka imena so se ohranila povsod, kjer je sedela gosposka... Grad pa je res mogočna zgradba, gotovo z imenitno zgodovino... In ljubezljivo kroniko. Kaj bi pač vedel povedati spodnji in zgornji vrta o ljubezljivih dogodbah, ki so se spletale tam, ko je človek nekako na vrstu in na strehi nekoliko dvignjen nad samim

seboj in še vendar med rožicami in drevjem božje narave... in kaj bi vedel povedati silni zidovi o solzah in mukah tlačanov, ki so znosili skupaj grad, da bi jim mogel gospodovati brez bojazni... Sedaj ni ničesar več... Ljubezni gospodarji dovoljujejo, da si tuje ogleda obokane hodnike in čudovito napravljen vrt v višini nadstropja... V sobane pa ne smeš, čeprav jih je 57, saj so še vedno opremljene in pričakujejo goste... Doll pod gradom, čisto v nižini pa je gospodarstvo, žage in industrija, predvsem pa govedo in svinjereja po najmodernejših naukih.

Naš avtek pa dirja naprej, saj hoče v Trdkovo pod srebrnim bregom. Hotel bi z nami na tromenik, pa mu ne dovolimo. Peš se napotimo ob meji tako da nas vodi pot sedaj po našem, sedaj zopet po Madžarskem, včasih je kar sredi gozda dva metra izsekana riza da se pozna meja. Za goličavo pa so hvalence jagode, ki se kar nič ne ozirajo na mejo, marveč so pordečile ves pas vsepoprek. Čudno čuvstvo obdaja človeka, če stoji na meji treh držav. En sam korak in trije svetovi, in vendar povsod in vedno le eno edino življenje. Pa pustimo premišljevanje, saj je prekmurški tromenik že sam ogledovalja zadostno vreden: je tristranična piramida iz brušenega kamna z vrezanimi državni-grbi v smeri dotične države in z vsakimi datumi mirovnih ugovorov. Le škoda, da ga je zarasel gozd od vseh strani, da ga skoro od nikoder ni videti in od tam ni videti nikamor... Le ozek pas ti kaže mejo na vsako stran, na meji pa zvesti stražarji vrše težavno službo v vedno pripravljeno in aboj, na boj na življenje in smrt morda zaradi cenenege madžarskega tobaka ali belega saharina, ki gre bogvekam, če pride srečno preko meje... In ob meji stoji kmetič, ves nesrečen in obupan, saj noče verjeti, da nismo obmejna komisija: meja mu je odsekala njegovo življenje, vse njegovo bogastvo od borna doma, da mora hoditi ure daleč naokoli na delo, po dovoljenih prehodih, ki bi lahko na njivo skočil če bi se dobro zagnal; in prosti vsakokrat, da bi radi njegove živjice predstavil mejo, in sovražni granicarje, ki mu ne pustijo, da bi hodil kar tako preko meje, kakor nekdat. In tudi granicarjem je težko, ko morajo zaradi takih hitopetev delati nevoljo tudi revnim in poštenim ljudem...

In mimo Belega križa, kjer je Grad trpinčel nekoč svoje upornike, tja v Rogasceve, kjer so pred leti, menda je od tega pet let, dobesedno razriniili staro cerkev, ji pridejali na eno stran oltar, na drugo pa kor in zvonik, da je čisto moderna in lepa, ko že vroče solnce na obilico sveržene cerkvene strehe. Patron sv. Jurij n: dovolj vihtel svoje sulke nad farani, ker so spravili pred tedni nadpastirja v nevoljo. Pa so se kesali. Morda se poboljšajo in odstranijo tudi nemške napise v novi cerkvi, čeprav je tudi to le odsev predljudnje avstrijske meje. Kar naravnost proti jusu, naravnost v Cankovo! Dobri avtek je službo odpovedal, se zvošil na emi nozi, da smo morali obiskati v Cankovi gostilno župana Voglerja. Tudi tu so obmejne nevolje... Že so konjčka podkovali, da se po Ravenskem vrne v prekmursko prestolno po ravni beli cesti...

In tretji dan je šli avtek na Goričko, tja gor na Fokovce, do Sel, kjer stoji sredi travnikov starodavna kapeša, s mogočno kupolo, poslikana s freskami samostanskega življenja. Pravo, da je stal tam nekdati samostan v fari Sv. Benedikta, tudi pokopališče ima čisto posebno lego. Kar se je dalo, so že odnesli iz kapele, saj se mi komaj zanimamo za take zaklade... Na sidu doslej še niso odnašali... In gor in dol, pa smo v Prosenjakovcih. Jo zavijemo po ozki cesti vedno bolj na desno in že smo sredi gozdička pred ličnim gradom s knežjim in grofovskim znamenjem. Pravili so, da je v gradiču pravi muzej znamenitosti iz vsega sveta, saj je pred leti tu živel in umrl njegov lastnik peruanski in vatikanski poslanik Maccanauer Gradica ne razkažejo radi, pravijo, da je že marsikdo zaman trkal na vrata. No, mi smo imeli srečo, vodil nas je sam sedmi gospod. Še so sobane odete v japonske tapete, še stoji v veliki sobi velika miza in okoli nje starinski stoli kakor takrat, ko je za tisto miljo risala obmejna komisija v živo meso meje treh držav v Prekmurju. In vseh znamenitosti in zanimivosti so polne v mrak zastrte sobe. Pač muzej, kakor ga je ustvaril čas in slučaj.

Po prekmurških kolnikih je brze avtek, se ogibal globokih zarez v fiovici, se držal na levo, se okrenil na desno, dokler ni zopet prišel na vrh in po vrhu naprej do Križevcev. Na sredi prostranega trga stoji evangeliška župna cerkev, druga poslopja pa so se spodobno umaknila od nje ter se postavila v četrkot kot vojaška stražaržupnišče, šola, ki je tudi že stara in pretena, saj ima dve učilnici za štiri razrede za blizu 370 otrok, potem »stara šola« ki je stanovanje za šolskega upravitelja, žandarmerija. In domači učitelj je tu kakor školnik že 25 let, ki je bil do nedavna vodja vsega prekmurškega gasilskega, ustanovitelj vseh nacionalnih slovenskih društev, je tako prijazen, da nam toimči kraje in prilike. Sam je evangeličan in opravlja poleg službe školnika še kantorsko službo ob cerkvenih opravilih in vodi četveroglasen moški zbor ob pogrebih. Ne da si vzeti, da moramo pogledati oder, pripravljaven za Vidovansko prireditev, če si ogledamo prave puške, ki so jih izrezale iz lesa otroške ročice za Snegutičico, da pogledamo šumeči čebeljak in da tako polagoma pridemo v njegov dom, kjer moremo pozdraviti njegovo gospo soprogo, ki je zanesla v te kraje povsem novo domačo obrt. Na stavto napne nitke in prepleta in veže krasne preproge. Pa nič se ne boji konkurence, vsem pokaže in razlaga, če jo stavte je dala delati, da stoji že v marsikateri hiši v Prekmurju, da marljivo gospodinja ali domača hči ob minutah oddiha veže preproge sebi v zabavo in hiši v ponos. Pa nihče jih ne veže tako fino v svili kot gospa v Križevcih, zato gre glas o njenem delu tja daleč do Celja in rada ali nerada mora odstopati najlepše preproge v udobnost tujih domov.

Vse preveč smo se zagovorili o prilikah med evangeličani, ki so pač vsi Slovenci, čeprav imajo uradno imenovano Nemško evangeličansko škofijo, in bi ne bilo nič napak, če bi Prekmurje z obema evangelijskima farama v Mariboru in Želju do bilo za 30.000 vernikov svojo slovensko škofijo. Vse preveč je bilo zanimivosti, kajti noč je legla na zemljo, ko smo se po-

stovili... Zamudili smo prekrasno večer ni razgled, ko leži pred nami vsa prekmurška ravan, nizko gričevje, ravnine do Mure in dolina tja do Dolnje Lendave. Mesečina srebrni belo cesto, z višine se spustimo v osetko, po kateri kaj skopo in ob neverjetno aerodnih presledkih puha vlak iz Murske Sobotice proti Hodošu. In ob zveznicah je izpeljana tudi bela cesta... Po njej je zaključil avtek bogate izlete križem Prekmurja...

SPORT

Plavalni miting Ilirije

Državni prvak je zmagal v vseh točkah razen na 200 m prsno

Predinočnjim je priredila Ilirija v svojem kopališču nočni plavalni miting, ki se ga je razen domačih plavalcev udeležilo večje število odličnih plavalcev iz Splita, Dubrovnika in Sušaka. Ilirija je tudi v tem mitingu dokazala svojo premoč in dosegla prva mesta v vseh točkah razen na 200 m prsno. Razen tega je njen novi državni rekorder Mihalek postavil na 300 m prosto korder jugoslovenski rekord (4:09.9). Fritsch je v stafeti 5 krat 50 m plaval 27 sek., kar je za 8 desetink sekunde boljše od državnega rekorda.

Podrobni rezultati so bili naslednji: 300 m prosto: 1. Mihalek (I) 4:09.9 (rekord!); 2. Štrucej (Sušak) 4:15.4.

50 m prosto subjuniorke: 1. Saša Finc 48.2, 2. Sonja Bakarčić 48.2, 3. Metka Ozimič 48.7.

50 m prosto subjuniorji: 1. Karbl 38.8, 2. Kodalič 41.8, 3. Tiran 43.

200 m prsno: 1. Grkinič 3:07.4, 2. Hrbar 3:09.8.

100 m hrbtno juniorji: 1. Schell 1:25.2, 2. Tavzes 1:30.2, 3. Otruba.

4 krat 200 m prosto: 1. Ilirija (Fuchs, Fritsch, Jesih, Mihalek) 10:30; 2. kombinirani (Petronje, Napolič, Bonatič, Luger) 10:31.2.

100 m prsno juniorji: 1. Binder 1:32.6, 2. Miklič 1:35.9, 3. Pance 1:36.2.

4 krat 50 m prosto juniorji: 1. Ilirija I (Banko, Šega, Demonte, Močnik) 2:13.2, 2. Ilirija II (Watzke, Schell, Kurnik, Tavzes) 2:14.9.

5 krat 50 m prosto: 1. Ilirija (Serbec, Lenart, Lavrenčič, Zihel, Fritsch) 2:27.3; 2. kombinirani (Petronje, Bonatič, Grkinič, Štrucej, Senjanović) 2:28.4.

Spored sta zaključili dve zanimivi waterpolo-tekmi juniorjev in kombiniranih omlinskih waterpolistov z Ilirijo.

Še o plavalnem prvenstvu

Glede na naš članek v nedeljski številki lista, v katerem smo ugotovili, da je državno plavalno prvenstvo po precejšnji krivdi »Jadrana« postalo skoraj farsa in Jadran, dasi je imel večino plavalcev v Ljubljani, ni nastopil, nam je poslal odbor JSK Jadrana iz Splita pojasnilo, v katerem navaja, da »Jadran brezpogojno odklanja vsako odgovornost za neuspeh letošnjega prvenstva, ker nikakor ne razume, da bi se mogla zaradi nesodelovanja enega kluba, čeprav državnega prvaka, resna vreditev kot je državno prvenstvo, spremeniti v farsu. Verjetno so tega krive druge okoliščine.

2. Ni res, da je bila v Ljubljani o priklki seniorskega prvenstva v plavanju večina Jadranske ekipe, temveč so bili samo štirje plavalci in ena plavalčica, kar nikakor ni niti četrtina Jadranske seniorske ekipe, ki bi morala sodelovati na državnem prvenstvu, pa ni sodelovala iz finančnih razlogov. Ker Jadran ni imel možnosti, da bi nastopil komplet kot državni prvak, ni hotel nastopiti s tako okrnjeno ekipo.

Razpis

IV. medklubneke motociklistične gorake dirke na Ljubelj dne 15. t. m.

Prireditelj: Motokolesarski klub »Ilirija« v Ljubljani.

Praga: 5150 m, start: pod Sv. Ano ob pristavi g. barona Borna, celič: vrh Ljubelja. Start stojič v presledku dveh minut. Začetek ob 10. dopoldne. Pravico starta imajo vsi člani klubov, verificirani v MSKJ, kot gostje verificirani člani inozemskih klubov, včlanjenih v FICM. Tekmuje se po mednarodnem spornem pravilniku FICM in po nacionalnem spornem pravilniku SMKJ. Motorna vozila (motocikli) solo ali s prikolico) morajo ustrezati mednarodnemu pravilniku FICM. Opremljeni morajo biti z dvema medsebojno nezavisnima, sigurno in hitro delujočima zavorama.

Razpored: I. Sportni in dirkalni motorji:

Kategorija A, razred A, motorna kolesa do 250 cm, kategorija A, razred B, motorna kolesa do 350 cm, kategorija A, razred C, motorna kolesa do 500 cm, kategorija A, razred D/E, motorna kolesa do 1000 cm, kategorija B, razred F/G, motorna kolesa s prikolico.

II. Turni motorji: kategorije kot pod skupino I.

Za vozila s prikolico je predpisan vozač in sovozač s povprečno težino 60 kg. Manjkajoča težina se mora izpolniti z balastom. Start šibkejših strojev je dovoljen samo enkrat v naslednji višji kategoriji. Ocena se izvrši na podlagi prevoženega časa v posameznih kategorijah.

Prijave se sprejemajo le pismeno s točno izpolnitvijo priložene prijavnice in položitvijo prijavnice, in sicer 10 Din za vozilo. Zaključek prijave dne 7. avgusta t. l., za poznejše prijave dvojna prijavnina. Prijave sprejema tajništvo MK »Ilirija«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 15 (telefon 2066).

Darila: Skupina I. Prvi vsake kategorije častno darilo, drugi in tretji plakete. Skupina II. Prvi, drugi in tretji plakete. Posebno častno darilo za najboljši čas dneva. Predhodno darilo za najboljši jugoslovenski čas.

Pregled motornih vozil se vrši po sportni komisiji na dan dirke točno ob 7. zjutraj na startu. Vozila, ki ne bodo ustrezala pravilniku, se ne bodo pripustila na start.

Prireditelj dirke MK »Ilirija« v Ljubljani odklanja vsako odgovornost za poškodbo oseb ali imetja, ki bi se pripetile med dirko. Tekmovalec vozi na svojo odgovornost ter je osebno odgovoren za ev. poškodbe

In Prekmurje, bogato sakračov, polja in gozdov, bogato pridnih delavnih roč, posejano od snažnih vasi in preprečeno od najfinjših cest v poletju, bogato na zgodovini in zanimivosti vseh vrst, bogato na mnogolikičnosti ljudi in prilik je ena sama velična pesem... In tudi ta zemlja je naša zemlja, tudi ti ljudje so naši zato je treba, da spoznamo in cenimo Prekmurje, ta biser med pokrajini naše domovine.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 17.30 dalje strogo obvezen trening za ligno skupino.

ASK Primorje (tajništvo). Redni občni zbor kluba bo v smislu svoječasne objave drevi ob 20.30 v zeleni dvorani hotela »Union«. Dnevni red običajen. Na občnem zboru se bo razpravljalo tudi o prečehi sportnih vprašanjih, kolikor zadevajo naš klub. Vabljeni so vsi redni, aktivni in podporni člani kluba, da se občnega zbora udeležijo. — Tajnik I.

SK Marš. Danes strogo obvezen trening za vse igralce. Kdor ima opremo doma, naj jo vrne! — Gospodar.

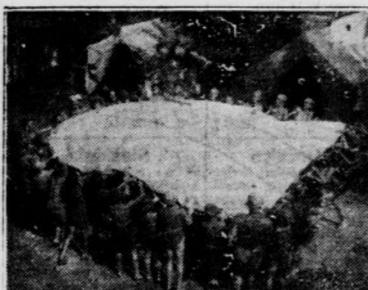
SK Slavija. Danes ob 16. obvezen trening rezerve, ob 18. pa za vso prvo skupino na igrišču Reke. Rezerva naj dvigne opremo pri gospodarju. Treninga ob slabem vremenu ne bo.

SK Sloga vabi vse članstvo na izredni občni zbor, ki bo jutri v petek ob 20. v restavraciji Banko (pri Nacetu) na Martinovci cesti. Udeležba za vse članstvo strogo obvezna. — Odbor.

Veselo letovanje društva »Skrb za mladino«

Metlika, 28. julija.

Po že lepo uspehli večletnih taborenjih v naši belokranjski metropoli je poslalo društvo »Skrb za mladino« v Ljubljani tudi letos svojo kolonijo na taborenje. Pod skrbnim vodstvom treh vodnikov se je v stajnem razpoloženju pripeljalo 40 dečkov 16. t. m. v Metliko. V prijazni Križevski vasi, pol ure od Metlike, tik ob Kolpi so se utaborili naši mali na lepem travniku, katerega je dal brezplačno na razpolago mlinar g. Lovšin. V sedmih šotorih, katere so si sami prav lepo in trdno postavili, prav imenitno spe, kar s ponosom samaj zatrjujejo. Za dobro in tečno hrano skrbi g. Lovšinova, ki zelo vestno skrbi, da so nenasišni želodci tabornikov dosti polni, pa ni čudo, da trdijo v en glas, da niso doma nikoli tako imenitno jedli. Nekateri so že po enem tednu pridobili na teži 1 do 2 kg. Življenje v taboru je nad vse živahnno. Dečki se seve najrajši koplejo. Pod velikim jezom v nizki in izredno topli Kolpi se najmlajši igrajo in učijo plavanja, nad

jezom pa se urijo že večji plavalci v pravilnem in vztrajnem plavanju. Da imajo vedno posta dovolj, je razumljivo, saj se poleg plavanja urijo skoraj vsi v potrpežljivosti s tem, da namakajo po cele ure trinke v vodo in čakajo, da se jih usmili kakšna riba. Pa se vsak dan na novo vračajo razočarani brez rib v tabor, vendar upanja le ne opuste. Ko se ozračje ohladi, se mladi taborniki, ki so ves dan pod skrbnim nadzorstvom, zbero v taboru in se zabavajo z vsemi mogočimi igrami. Toda kmalu napoči ura počitka. Rog zaboti in ves tabor se pomiri, le še koraki nočne straže motijo nočno tišino. Že po dobrem tednu taborenja so bili naši taborniki črni kakor zamorčki in uboge mamice jih ne bodo več spoznale, ko se vrnejo domov. To bo joj! S hvalnostjo v srčeh se spominjajo naši taborniki društva »Skrb za mladino« v Ljubljani, ki jim je omogočilo tako lepo letovanje. Društvo pa je lahko ponosno na svoje plemenito delo.

Radio

Petek, 3. avgusta.
LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13: Cas, plošče. — 19: Radio-orkester. — 19.30: Izleti za nedeljo (društvo Krka). — 20: Prenoč iz Zagreba. — 21.30: Radio - orkester. — 22: Cas, poročila, lahka glasba.
BEOGRAD 19: Orkestralni koncert. — 19.20: Narodne pesmi. — 20: Prenoč iz Zagreba. — 22.50: Lahka in plesna glasba. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17: Godalni trio. — 20: Koncertni večer. — 22.15: Plesna glasba. — PRAGA 19.10: Saksolon. — 19.45: Op-za »Faust« na ploščah. — 22.15: Plošče. — BRNO 19.45: Prenoč opere iz Prage. — 20.45: Glasba in poezija o živalskem svetu. — 21.30: Plošče. — VARSAVA 19.15: Lahka glasba. — 20.15: Beethovenov koncert. — 21.20: Simfoničen koncert. — 22.15: Lahka in plesna muzika. — DUNAJ 11.30: Plošče. — 16.50: Iz zvočnih filmov. — 17.55: Pesmi. — 19.55: Komorna glasba. — 20.30: Slušna igra. — 22.05: Orkester. — 23.30: Jazz. — BERLIN 20.15: Zvočna igra. — 20.45: Pesmi. — 22.50: Zabaven program na ploščah. — KÖNIGSBERG 20.15: Prenoč iz Berlina. — 20.45: Operni orkester. — 22.30: Nočni koncert. — MÜHLACKER 19: Lahka glasba. — 20.15: Prenoč iz Berlina. — 20.45: Operna glasba. — 21.45: Citarski koncert. — 23: Ples. — 24: Orkestralna glasba na ploščah. — BUDIMPEŠTA 17.35: Madžarske pesmi. — 19: Ciganska godba. — 20: Dramski večer. — 22: Orkestralni koncert. — 23: Godba za ples.

PREHODNA DEKLISKA DOBA JE MED 12. IN 17. LETOM.

To je doba, ko mora imeti vsako dekle jako in zdravo kri, močne in zdrave živce in izboren tel. To daje »Energine« za jačanje krvi, živcev in teka.

»ENERGINE« se dobiva v lekarnah, polilitska steklenica Din 35.— Reg. S. br. 4787-32

Vina

prvovrstnega, namiznega, na drobno in na debelo ima na zalogi Fruškogorska vinogardarska i vočarska zadruga v Irgu (Srem) in to: belo vino in ružica 3.50, črno vino 4.50, ržling 5.— Din. Vino prodamo samo za gotov denar ali proti povzetju. 6487

Zastopnike

za prodajo reklamnih kolektarjev za dravsko banovino s prej memo. Oseba, ki so že poslovale v tej stroki, imajo prednost. Ponudbe na Kardos oglašni zavod, Novi Sad

